

VESILAHDEN KUNNAN LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2017-2021

Sisällys

1. VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 – 2021	3
LAAJAN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN 2017-2021 TAUSTA, TARKOITUS JA TAVOITTEET	3
KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET	4
VUOSITTAISEN ARVIOINNIN TOTEUTTAMINEN	5
VESILAHDEN KUNNAN HYVINVOINTITYÖRYHMÄ JA HYVINVOINTITYÖN RAKENNE	5
HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT JA -SUUNNITELMAT VALTUUSTOKAUDELLA 2017-2021	6
2. INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI	7
ARVIOINTI- JA INDIKAATTORITIEDON MERKITYS HYVINVOINTIKERTOMUKSESSA.....	7
TALOUS JA ELINVOIMA	8
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET	15
NUORET JA NUORET AIKUISET	21
TYÖIKÄISET	23
IKÄIHMISET	27
KAIKKI IKÄRYHMÄT - YLEISTÄ	30
3. PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOTEUMAN ARVIOINTI	36
4. JOHTOPÄÄTÖKSET	37

1. VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 – 2021

Vesilahden kunnan laaja hyvinvointikertomus 2017 - 2021 raportoi valtuustokaudelle asetettujen hyvinvoinnin edistämisen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta sekä analysoi hyvinvoinnin tilaa valtuustokauden päättyessä.

Yleisesti kunnan tehtävänä on tukea terveellisten valintojen mahdollisuuksia ja vahvistaa hyvinvoinnin taustatekijöitä, kuten koulutusmahdollisuuksia, elinoloja, työoloja ja palveluiden toimivuutta. Näin toimien yksilön ja yhteisöjen mahdollisuus edistää omaa ja lähiympäristönsä terveyttä paranevat. Hyvinvointi on siten yksilökokemuksen lisäksi yhteisötason asia. Hyvinvointi koostuu monista osatekijöistä, kuten terveydestä, toimeentulosta, asumisesta, puhtaasta ympäristöstä, turvallisuudesta, itsensä toteuttamisesta ja läheisistä ihmissuhteista. Tämä tehtävä on määritelty niin perustuslaissa, kuntalaissa kuin terveydenhuoltolaissa. Kunnan eri toimialoilla tulee kohdentaa voimavaroja kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus linjaa alueellisen terveyden edistämisen koordinaation painopisteet. Alueellinen hyvinvointikertomustyöryhmä on tehnyt ehdotuksen alueellisesti sekä kuntakohtaisesti Pirkanmaalla väestön hyvinvointia kuvaavista indikaattoreista.

Vesilahdessa toimii kunnanhallituksen nimeämä hyvinvointityöryhmä (Kh 10.10.2016/ § 224). Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen perustuu ajankohtaiseen tietoon väestön hyvinvoinnin ja terveydentilan muutoksista. Vesilahden kunnan hyvinvointityöryhmä koordinoi hyvinvoinnin edistämistä kunnassa. Käytännön toteutuksesta ovat vastuussa kaikki kunnan toimijat ja työntekijät yhdessä kuntalaisten ja kolmannen sektorin kanssa. Hyvinvointityöryhmä valmistelee kerran valtuustokaudessa laajan hyvinvointikertomuksen ja raportoi kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista valtuustolle vuosittain. Laaja hyvinvointikertomus on valmisteltu vuosina 2020-2021 ja hyväksytään valtuustossa 2021. Vesilahden kunnanvaltuusto on hyväksynyt hyvinvointikertomuksen indikaattorit kokouksessaan 24.9.2012 / § 55. Asiakirjaa on valmisteltu kunnan hyvinvointiryhmässä.

LAAJAN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN 2017-2021 TAUSTA, TARKOITUS JA TAVOITTEET

Vesilahden kunnan laajan hyvinvointikertomuksen 2017 - 2021 tarkoituksena on lisätä kuntalaisten, kunnan henkilöstön, päättäjien ja yhteistyötahojen kokonaiskäsitystä kunnan hyvinvoinnin tilasta. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on osa Vesilahden kunnan kuntastrategiaa. Kuntalaisille järjestetään toimivat palvelut tarkoituksenmukaisesti organisoiden omana toimintana tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Valtuustokauden aikana kunnan tavoitteena oli tukea yhteistyötä ja luoda mahdollisuuksia sekä tukea mm. yhdistysten, kylien ja seurojen välistä yhteistyötä. Myös seutuyhteistyöllä oli tärkeä rooli sekä palvelujen että osaamisen kehittymiselle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä panostettiin valtuustokaudella 2017-2021 lasten ja nuorten palveluihin sekä senioreiden

palveluihin. Erityisesti kehitettiin lapsiperheiden palveluita. Kunnan roolina on ollut luoda hyvät edellytykset monipuoliseen liikunnan harrastamiseen eri ikä ryhmille myös työikäisille.

Valtuustokauden 2017 - 2021 hyvinvointikertomuksen tavoitteiden asettelussa osallistettiin hallintokuntien henkilöstöä ja yhteistyökumppaneita siten, että he saivat kommentoineillaan vaikuttaa tavoitteiden ja toimenpiteiden valintaan. Painopisteiden ja tavoitteiden valinnassa huomioitiin myös muuta väestön hyvinvointia ja terveyttä kuvaavaa tietoa sekä jo tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia. Arviointi ja indikaattoritietojen seuraamisessa hyödynnettiin olemassa olevaa sekä kansallista indikaattoritietoa. Hyvinvointikertomus ja vuosittainen seurattavien tavoitteiden arviointi antavat suuntaa päätöksentekoon hyvinvointitiedolla johtamiseen. Laajan hyvinvointikertomuksen sekä vuosittaisten raportointien tietoja on hyödynnetty valtuustokauden aikana kunnan strategisessa toiminnassa, talouden ja toiminnan suunnittelussa sekä toiminnan vaikuttavuuden arvioinnissa. Tavoitteena oli, että rinnakkain toteutettu kustannuskehityksen ja hyvinvointiin vaikuttavien toimenpiteiden seuranta sekä niihin perustuvat oikea-aikaiset toimenpiteet palveluissa tuottavat kustannussäästöä pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna.

Valtuustokauden 2017 - 2021 hyvinvointitavoitteita laadittaessa ajatuksena oli, että onnistunut hyvinvointityö näkyy kuntalaisten tarpeisiin sopivina palveluina sekä parempana hyvinvointina ja terveytenä. Tällöin Vesilahden kunnassa on kuntastrategian mukaisesti hyvä asua, yrittää ja harrastaa. Kaunis puhdas luonto peltoineen, metsineen ja vesistöineen tarjoaa Tampereen kaupunkiseudulla luonnonläheisen vaihtoehdon kunnassa asuville, siellä vieraileville ja sinne muuttaville.

KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET

Vesilahden kunnan tulevaisuudenkuvana oli valtuustokauden alkaessa olla turvallinen modernin maaseutumainen itsenäinen kunta. Tavoitteena oli että yhteisöllinen ja viihtyisä Vesilahti tarjoaa asukkailleen arjen tärkeimmät peruspalvelut, jolloin kunnassa on hyvä asua, yrittää ja harrastaa. Kaunis ja puhdas luonto peltoineen, metsineen ja vesistöineen ovat Vesilahden voimavara ja vetovoimainen Vesilahti tarjoaa Tampereen kaupunkiseudulla luonnonläheisen vaihtoehdon.

Vesilahden kuntastrategian painopisteet olivat hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen. Strategisina linjauksina hyvinvoinnin edistämisen saralla valtuustokauden aikana olivat peruspalvelujen kehittäminen, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa, liikkuvan elämäntavan edistämien, luonnon houkuttelevuuden esilletuonti, avoimen ja avarakatseisen ilmapiirin luominen.

Elinvoiman edistämässä painopisteet olivat elinkeinopalvelujen järjestämisessä, mahdollisimman laajojen ja hyvien tietoliikenneyhteyksien saatavuudessa, työllisyysedistämässä, matkailuelinkeinon edistämässä, yritystonttien aktiivisessa tarjonnassa, asumisen monimuotoisuuden lisäämisessä ja asumisen turvaamisessa kuntalaisen koko elämänkaareessa yksityisiä palveluja hyödyntäen, seudullisessa vaikuttamisessa ja edunvalvonnassa sekä yritysmuotoisen imagon luomisessa.

Vesilahden kunnan strategiset linjaukset:

Vesilahden kunnan strategiset linjaukset valtuustokaudelle 2017-2021 olivat peruspalveluiden kehittäminen, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa, liikkuvan elämäntavan edistäminen, luonnon houkuttelevuuden esilletuonti, avoimen, avarakatseisen ja kansainvälisen ilmapiirin mahdollistaminen jatkossakin sekä henkilöstön hyvinvointiin panostaminen.

Kunta pyrki toimimaan osaltaan paikallisen elinvoiman edistäjänä ja toimintaedellytysten luoja. Tavoitteena oli uusien yritysten saaminen kuntaan ja uusien yritysten syntyminen kunnan sisältä sekä olemassa olevien yritysten vahvistaminen ja toimintaedellytysten turvaaminen. Kunta pyrki toimimaan elinkeinopalvelujen järjestäjänä, edistämään tietoliikenneyhteyksien saatavuutta sekä lisäämään asumisen monimuotoisuutta koko elinkaareissa hyödyntäen yksityistä sektoria. Vesilahtea markkinoitiin yritysmuotoisena kuntana, jossa yritystonttien tarjonta on aktiivista ja joustavaa. Vesilahdessa tuettiin matkailuelinkeinoa uusien ideoiden myötä ja Vesilahti osallistui aktiivisesti seutuyhteistyöhön.

VUOSITTAISEN ARVIOINNIN TOTEUTTAMINEN

Vuosittaisessa hyvinvointikertomuksen raportissa tarkastellaan ja arvioidaan laajassa hyvinvointikertomuksessa esille nostettujen painopisteiden tavoitteita ja niiden toteutumista. Hyvinvointikertomuksen vuosittaisessa raportissa tarkennetaan tavoitteita ja arvioidaan viiden toteutumista. Hyvinvointityö toteuttaa kuntastrategiaa.

Valtuustokauden 2017-2021 aikana hyvinvointityöryhmä raportoi hyvinvointisuunnitelman toimintojen ja tavoitteiden toteutumisesta sekä saavutetuista tuloksista vuosittain lautakunnille, kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle. Viimeisin hyvinvointikertomuksen vuosiraportti käsiteltiin kunnanhallituksessa 24.8.2020 § 159 ja kunnanvaltuustossa 31.8.2020 § 39.

VESILAHDEN KUNNAN HYVINVOINTITYÖRYHMÄ JA HYVINVOINTITYÖN RAKENNE

Vesilahden kunnan laajan hyvinvointikertomuksen vuosille 2017 - 2021 laadinnasta on vastannut kunnanhallituksen nimeämä hyvinvointityöryhmä, johon kuuluvat hallintojohtaja, sivistysjohtaja, kehitysjohtaja, hyvinvointikoordinaattori, työllisyyskoordinaattori, Pirkkalan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen edustaja, talouspäällikkö, kunnaninsinööri sekä varhaiskasvatusjohtaja. Hyvinvointikertomus on laadittu kuntaliiton sähköisen hyvinvointikertomustyökalun avulla.

Hyvinvointikertomustyössä huomioitiin Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen 2017 - 2021 kunnille asettamat tavoitteet sekä Pirkanmaan alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman tavoitteet. Lisäksi hyvinvointityötä on ohjannut Vesilahden kunnan kuntastrategia, sivistystoimen visio sekä muut kertomuksen lopussa listatut asiakirjat. Hyvinvointityöryhmä toimi myös ohjausryhmänä kunnan Lape- ryhmälle (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma). Maakunnallista Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaa johtivat sosiaali- ja terveysministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö, jonka vastuulla on lasten ja nuorten hyvinvoinnin tuki varhaiskasvatuksessa, koulussa ja oppilaitoksessa. Ohjelman toimeenpanon tuesta vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT JA -SUUNNITELMAT VALTUUSTOKAUDELLA 2017-2021

- Vesilahden kuntastrategia
- Vesilahden kunnan turvallisuussuunnitelma
- Lempäälän Vesilahden yhteinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2010 - 2030
- Lastensuojelusuunnitelma (Pirkkalan ja Vesilahden yhteistoiminta-alue)
- Vesilahden kunnan varhaiskasvatussuunnitelma
- Vesilahden varhaiskasvatuksen ympäristökasvatussuunnitelma
- Varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelma
- Perusopetuksen opetussuunnitelma
- Esiopetuksen opetussuunnitelma
- Oppilashuoltosuunnitelma
- Hyvinvointipalvelujen toimintasuunnitelma 2015–2018 (kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi)
- Ikäihmisten toimintaohjelma (Pirkkalan ja Vesilahden yhteistoiminta-alue)
- Vesilahden kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelma 25
- Vesilahden kunnan kestävä kehityksen ohjelma
- Vesilahden kunnan ruokapalvelun omavalvontasuunnitelma
- Vesilahden kunnan eri hallintokuntien valmiussuunnitelmat
- Koulujen turvallisuussuunnitelmat
- Koulutoimen Kehittämissuunnitelma KuntaKesu (v. 2016 – 2018 ja 2019 – 2021)
- Kotouttamissuunnitelma
- Sivistystoimen visio
- Kävelyn- ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma

2. INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI

ARVIOINTI- JA INDIKAATTORITIEDON MERKITYS HYVINVOINTIKERTOMUKSESSA

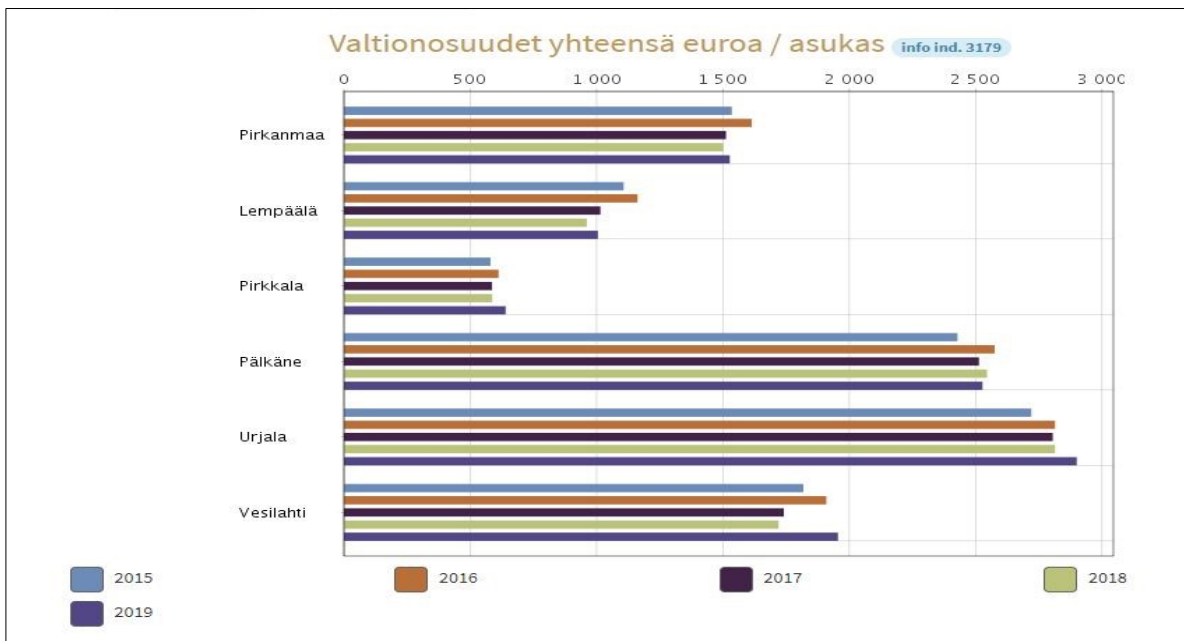
Kunta luo terveyttä ja hyvinvointia edistäviä mahdollisuuksia sekä ehkäisee riskejä ja haittoja. Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään yhteistoiminta-alueella ja isäntäkuntana toimii Pirkkala. Kuntalaisten tarvitsemat palvelut hoidon ja kuntoutuksen saamiseksi toteutuvat yhteistoimintapiirissä tuottamana. Kunnan ja yhteistoiminta-alueen on tehtävä toimivaa yhteistyötä väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tulevaisuudessa kunta voi osoittaa valtakunnallisesti seurattavien prosessi- ja tulosindikaattoreiden mukaista hyvinvointia ja terveyttä edistävää työskentelyä sekä työskentelyn tuloksellisuutta, joiden seurauksena on mahdollista saada kannustinrahaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen niin sanotun HYTE-kertoimen muodossa.

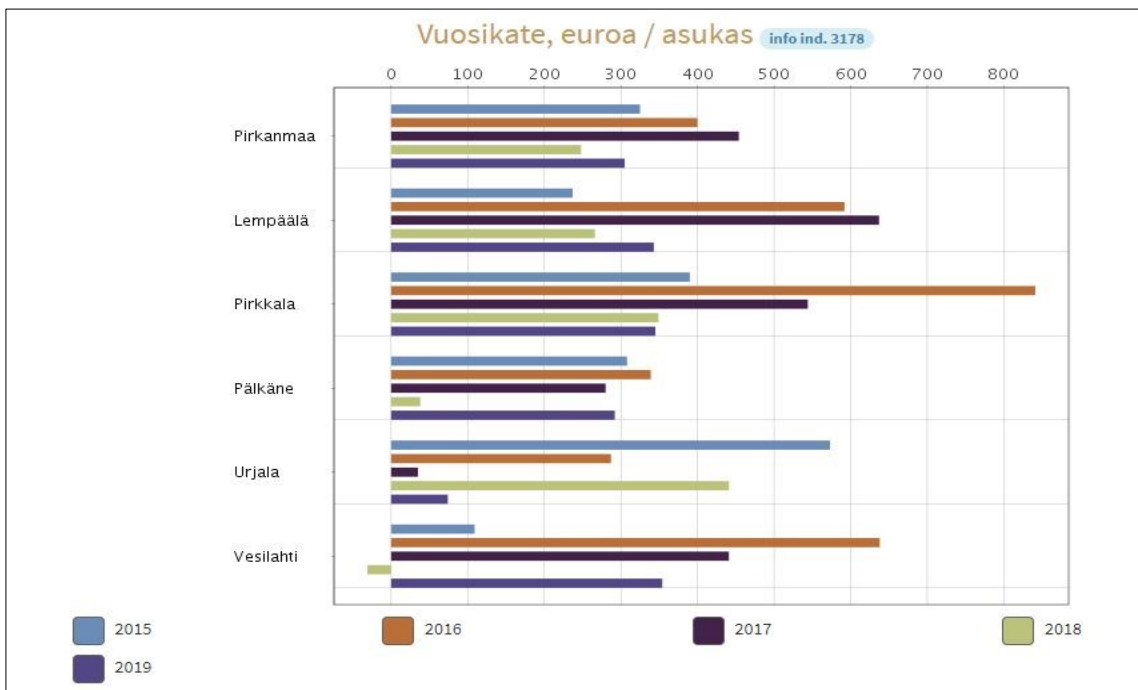
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulee olla hallintokunnat läpileikkaava kaikkien toimintatahojen yhteinen haaste ja tavoite. Tämä edellyttää kaikkien toimijoiden ymmärryksen ja tiedon lisäämistä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikutuksista eri toiminnan tasoilla hallintokunnissa, esimiesten työskentelyssä sekä yksittäisen työntekijän omassa toiminnassa (Maakuntatien rahoituslaki § 11; Laki kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta §14).

Hyvinvointikertomuksen tietolähteinä on käytetty Kuntaliiton, SOTKANetin, TEAvisarin ja tilastokeskuksen eri hyvinvointia, terveyttä ja elinvoimaa kuvaavia tilastoja.

TALOUS JA ELINVOIMA

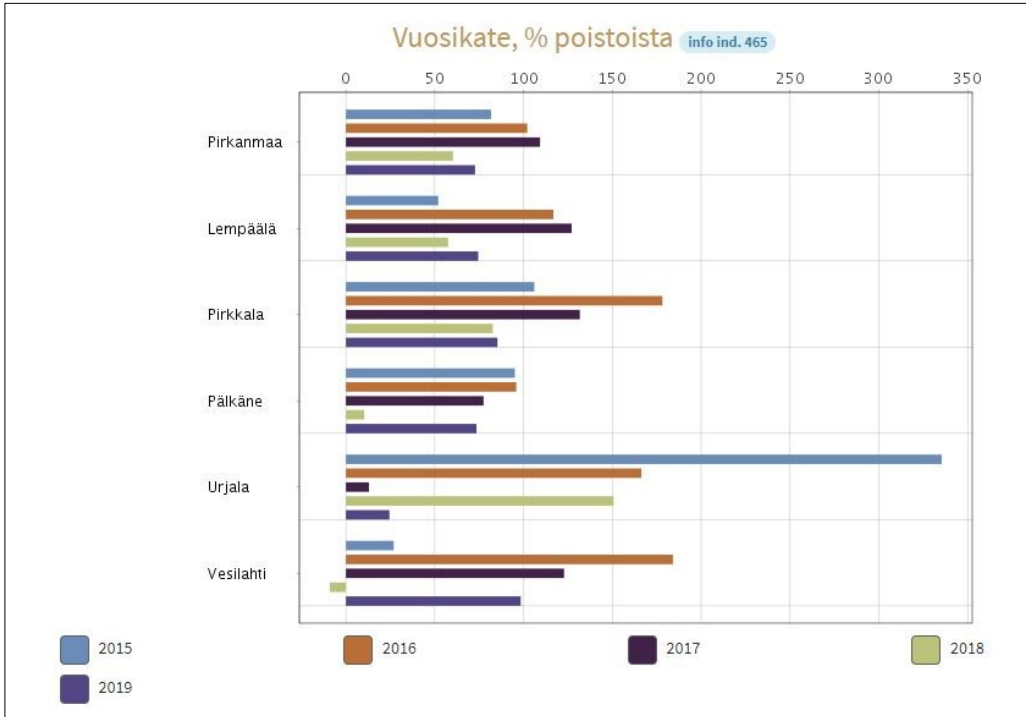

Valtionosuudet kääntyivät vuonna 2019 ja 2020 lievään nousuun laskevan trendin jälkeen. Vuoden 2020 valtionosuudet ylittivät vuoden 2019 määrän 638 000 eurolla. Tämä johtuu kuitenkin valtion myöntämistä koronatuista.

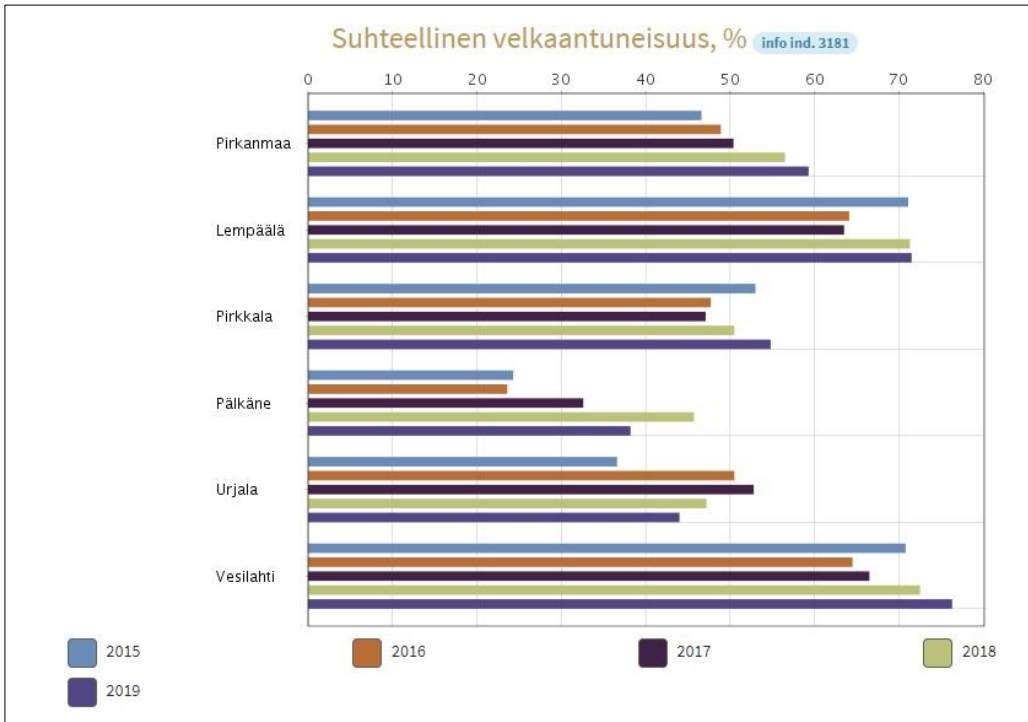

Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että tulo-rahoitus on riittävä, jos

vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Vuonna 2020 vuosikate oli 707€/asukas.

Poistot kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Mikäli vuosikate kattaa poistot (korvausinvestoinnit), kunnan ei tarvitse velkaantua, realisoida käyttöomaisuuttaan tai pitkäaikaisia sijoituksiaan tai vähentää toimintapääomaansa pitääkseen palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa. Jos vuosikate jää negatiiviseksi, tulo-rahoitus ei riitä edes juokseviin menoihin. Vuonna 2020 vuosikate poistoista oli 203%.

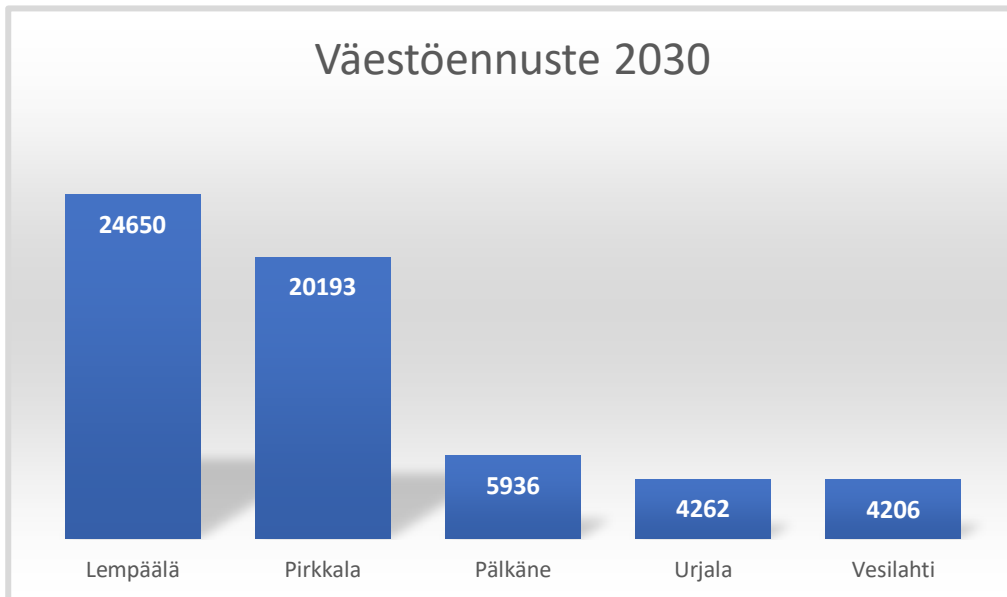

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osuus kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tämä tunnusluku on myös yksi kriisikuntakriteeri. Vuonna 2020 suhteellinen velkaantuneisuusprosentti on Vesilahdessa 62%.

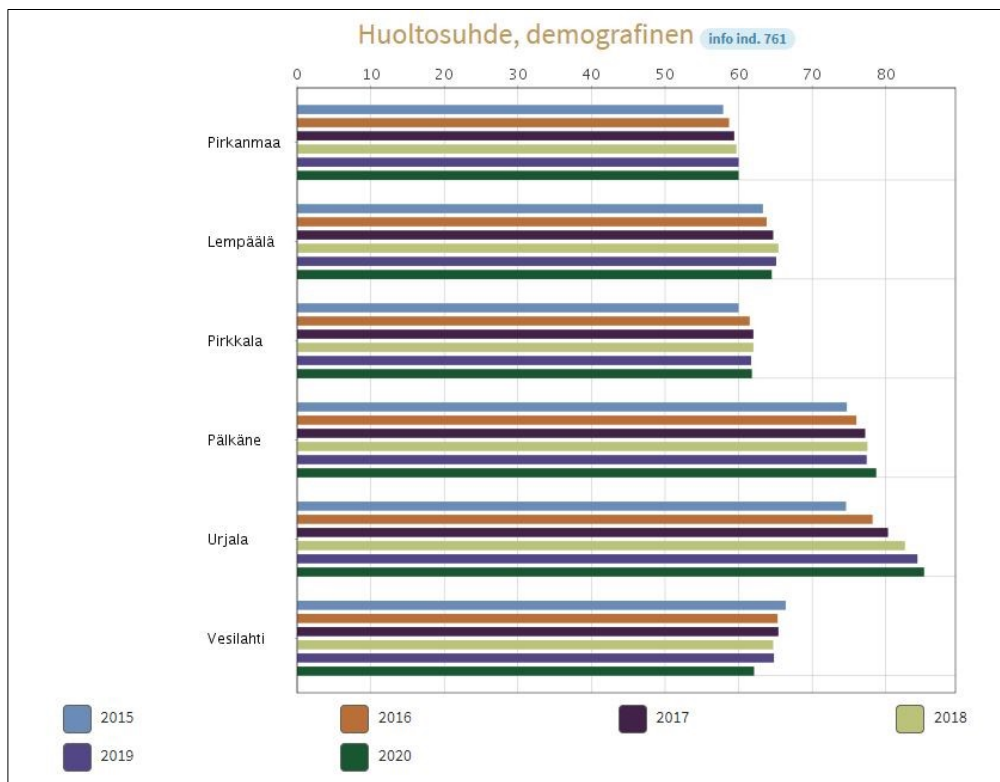
Väestö

Väestö 31.12.	2016	2017	2018	2019	2020
Pirkanmaa	511642	514333	517333	519872	522852
Lempäälä	22745	22829	23206	23523	23828
Pirkkala	19163	19237	19368	19623	19803
Pälkäne	6627	6567	6499	6435	6415
Urjala	4858	4829	4792	4688	4644
Vesilähti	4462	4460	4393	4355	4367

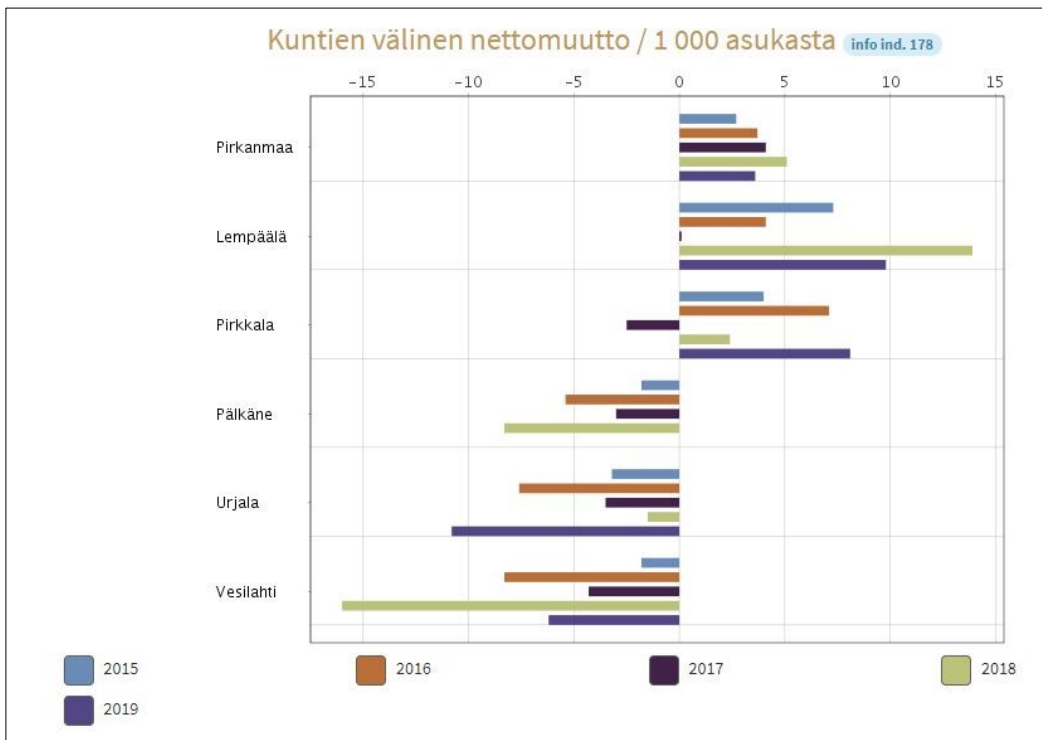
Vesilahden kunnan väkiluku kääntyi vuonna 2020 nousuun pitkän laskevan trendin jälkeen.

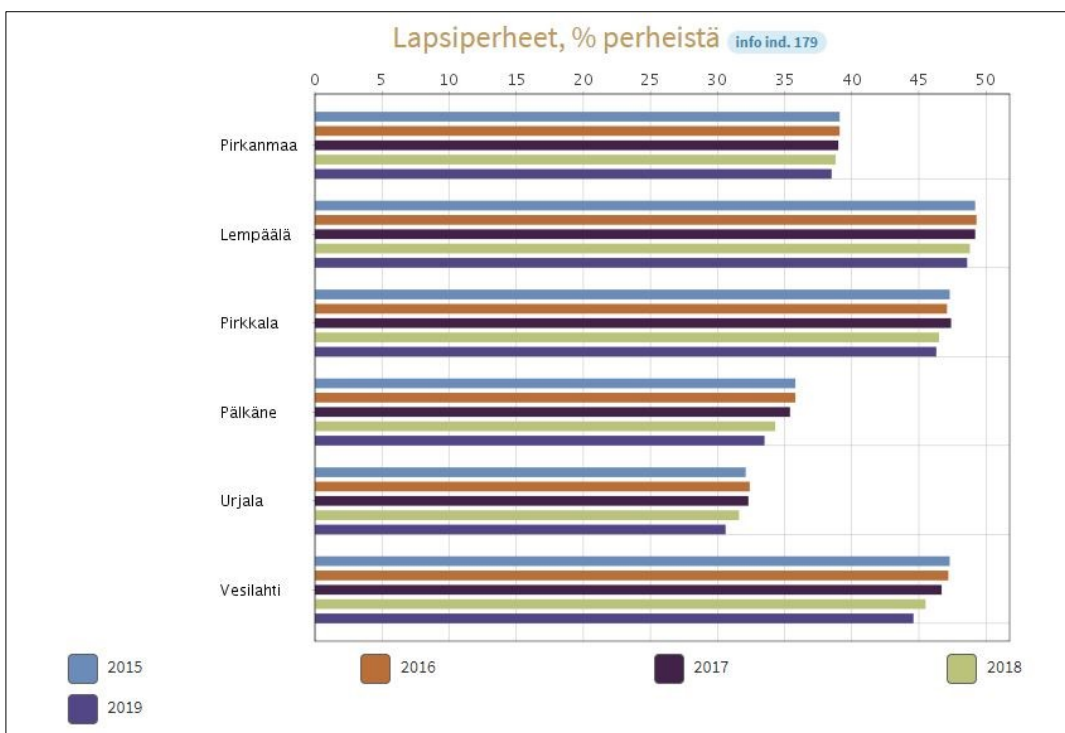
Väestöennusteen mukaan Vesilahden väkiluku tulee tippumaan tulevaisuudessa.

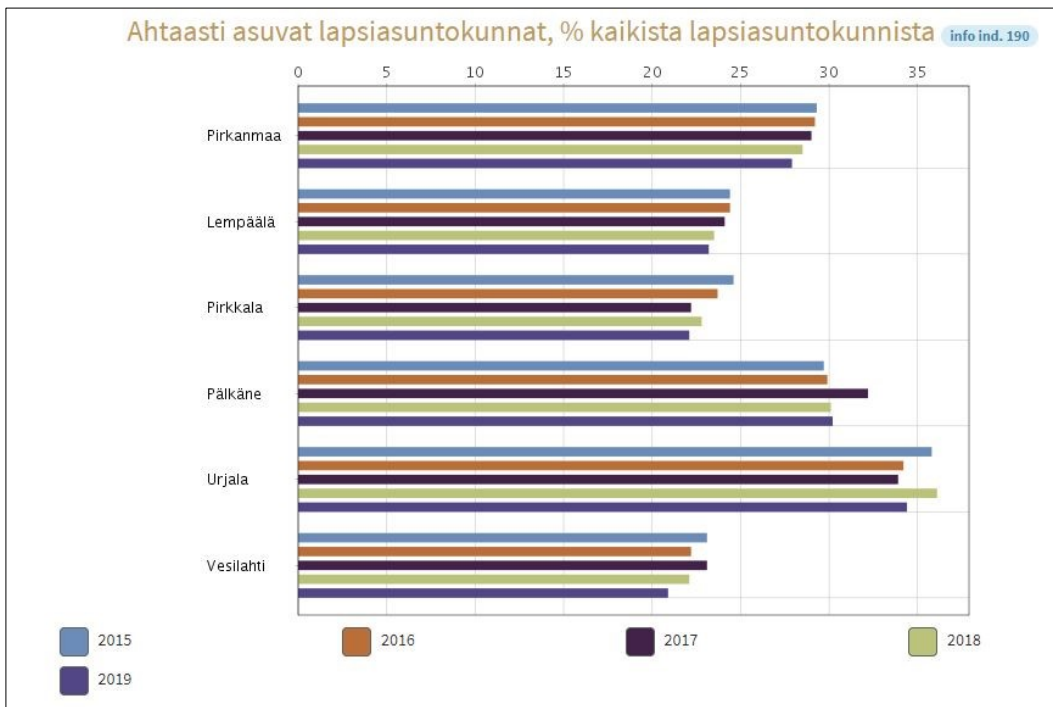
Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15 - 64- vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

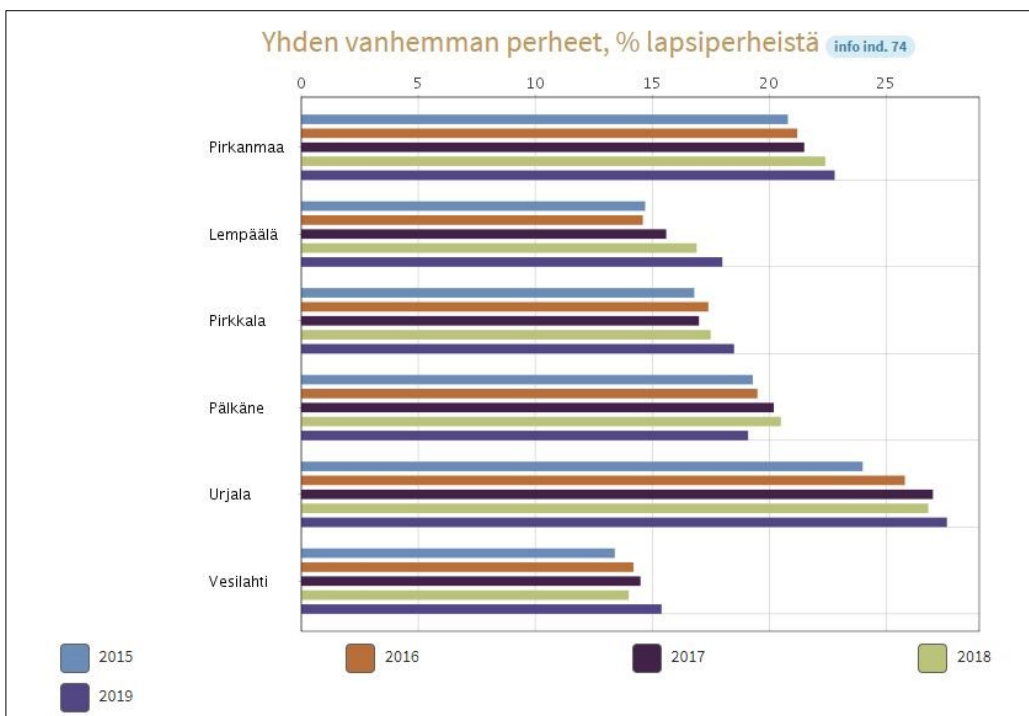
Kuntien välinen nettomuutto on kuntien välisen tulomuuton ja kuntien välisen lähtömuuton erotus. Vesilahti on ollut valtuustokauden aikana muuttotappiokunta. Määrää on kuitenkin saatu kääntymään hiljalleen.

Vesilahdessa on suhteellisesti paljon lapsiperheitä kaikista perheistä. Luku on kuitenkin ollut koko valtuustokauden ajan laskeva.

Lapsiasuntokunta on asuntokunta, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun. Ahtaasti asuvien määrä on ollut valtuustokauden aikana laskeva.

Vesilahdessa on verrattain suhteellisen vähän yhden vanhemman perheistä. Luku on kuitenkin pikkuhiljaa nouseva, sillä valtuustokauden aikana luku on noussut noin 13 prosentista yli 15 prosenttiin.

YHTEENVETO – TALOUS JA ELINVOIMA

Vesilahden kunnan rakenteet, talous ja elinvoima:

Vesilahden kunta on Tampereen seutuun kuuluva, turvallinen ja modernin maaseutumainen kunta. Yhteisöllinen ja viihtyisä Vesilahti tarjoaa asukkailleen arjen tärkeimmät peruspalvelut. Kunnassa on hyvä asua, yrittää ja harrastaa.

Kaunis ja puhdas luonto peltoineen, metsineen ja väestöineen on Vesilahden voimavara. Vesilahti tarjoaa Tampereen seudulla luonnonläheisen vaihtoehdon.

Vesilahden kunnan kuntastrategian mukaiset arvot valtuustokauden alkaessa olivat:

- luonnon ja maaseudun arvostus
- elämisen ja asumisen turvallisuus
- yhteisöllisyys ja yhteinen vastuu

Kuntastrategia päivitettiin vuonna 2019 ja uusi kuntastrategia astui voimaan vuoden 2020 alusta.

Uuden kuntastrategian visiona on olla ”kiireettömän läsnäolon kunta” ja strategian arvoja ovat:

- Asiakas on nro. 1
- Yhteisöllisyys
- Luonnon arvostus

Vesilahden väkiluku on kääntynyt lievään nousuun useamman laskevan vuoden jälkeen. Väkiluku 31.12.2020 oli 4367. Vesilahden väestöstä 0-15- vuotiaiden osuus on valtakunnallisestikin verrattuna suuri, vaikka määrä on ollut hienoisessa laskussa viime vuosina.

Työttömyysluvut ovat valtakunnallisten ja Pirkanmaan keskiarvojen alapuolella, työttömyysaste joulukuun lopussa 2020 oli 9%. Työttömyysaste on noussut, sillä se oli vuotta aiemmin 6,8%.

Kunnanvaltuusto hyväksyi talouden tasapainottamisohjelman syksyllä 2019.

Tasapainottamisohjelmissa kunnan palvelurakennetta on tiivistetty ja talouden kehitys on kääntynyt positiivisempaan suuntaan. Kunnallisveroprosentti (22,00) ja kiinteistövero-prosentit ovat yli valtakunnallisen keskiarvon. Myös velka / asukas on yli valtakunnallisen keskiarvon. 31.12.2020 se on 3480€ / asukas. Velkamäärä on pysynyt viime vuosina samalla tasolla. Vuoden 2020 tilinpäätöksessä ylijäämä oli 1,6milj. €.

Valtionosuudet/asukas ovat viime vuosina vaihdelleet (vuonna 2015: 1818 € /asukas, vuonna 2016: 1909 euroa /asukas, vuonna 2017: 1741 euroa /asukas, vuonna 2018 1720 € /asukas, 2019 1955 € / asukas, vuonna 2020 2095€/asukas). Vuoden 2020 valtionosuudet ylittivät vuoden 2019 määrän 638 000 eurolla.

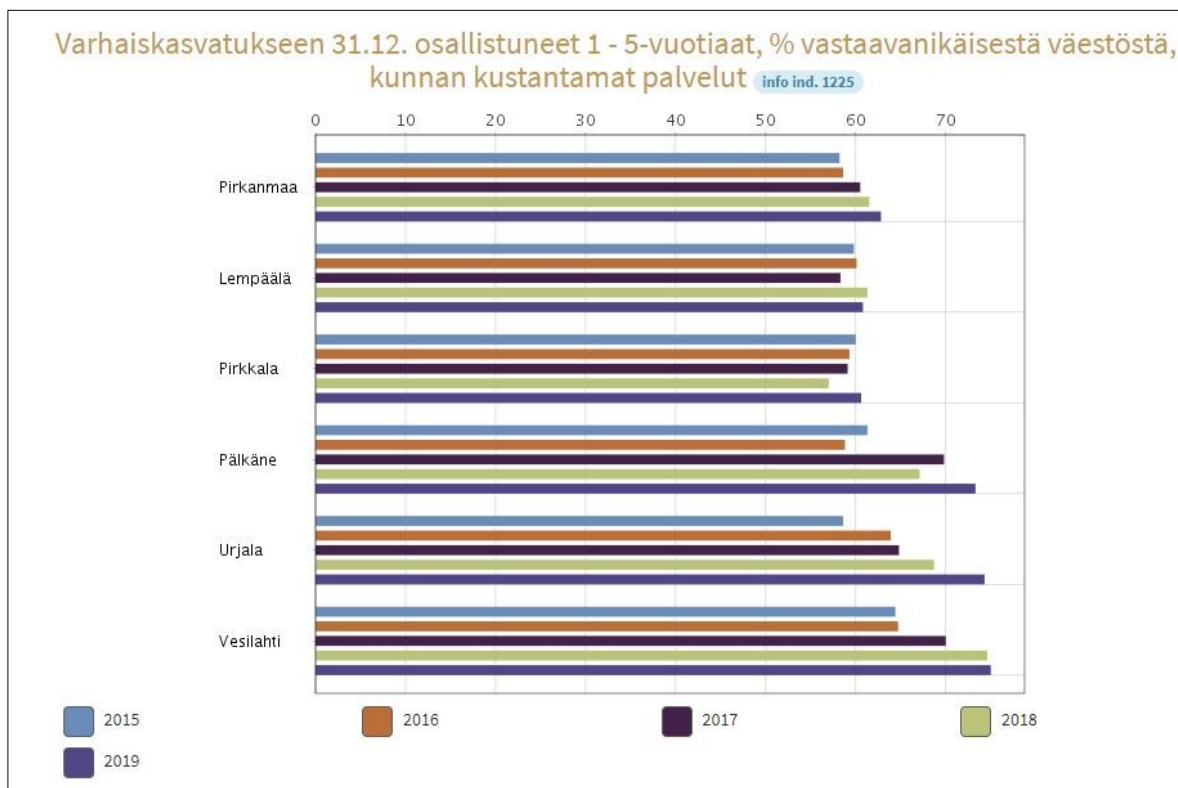
Kuntastrategian mukaan Vesilahdessa panostetaan viihtyisän, turvallisen ja maaseutumaisen ympäristön säilyttämiseen tasokkailta maankäytöllisillä toimenpiteillä. Kaavoitusta hoidetaan pitkäjänteisesti, systemaattisesti, nopeasti, joustavasti ja asukkaita osallistavasti. Kunnanvaltuusto on mm. hyväksynyt maapoliittisen ohjelman 27.1.2014. Strateginen maankäytön kehityskuva on päivitetty vuonna 2020.

Asuintonttien kysyntä on muutaman hiljaisen vuoden jälkeen vilkastunut. Vuonna 2020 kunnassa luovutettiin yhteensä 15 myytyä tai vuokrattua tonttia.

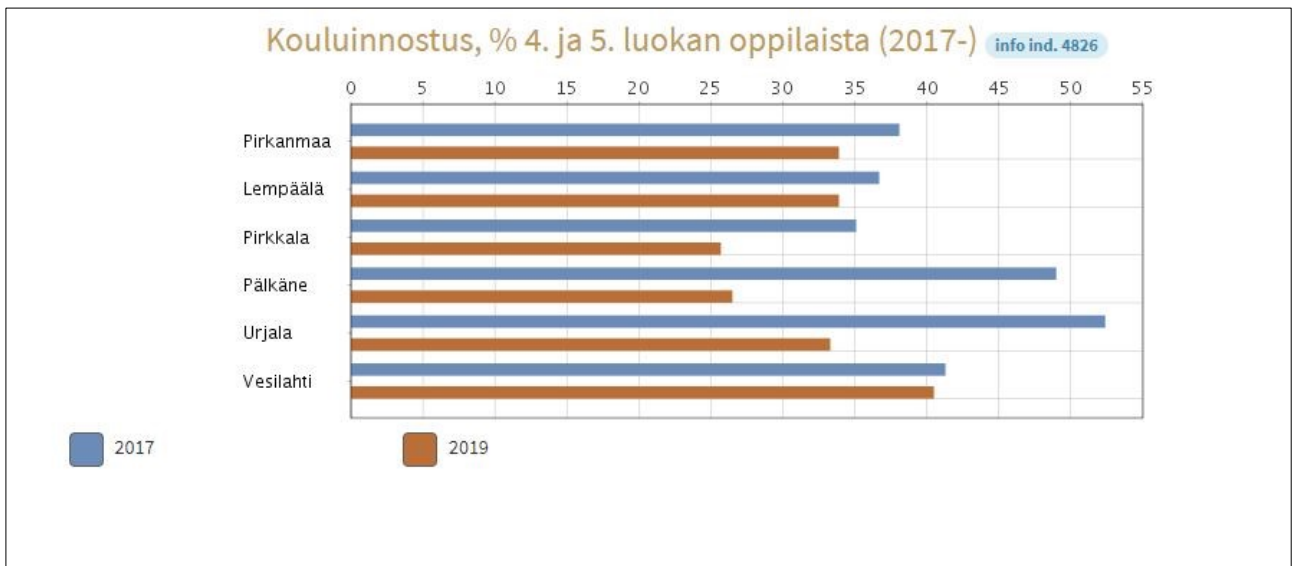
Kuntastrategian mukaan kunnan elinvoimaa edistetään seuraavilla strategisilla linjauksilla: elinkeinopalvelujen järjestäminen, tietoliikenneyhteydet laajasti saatavilla, matkailuelinkeinon edistäminen, työllisyyden edistäminen, yritystonttien aktiivinen tarjonta, yritysmuotoisen imagon luominen, asumisen monimuotoisuuden lisääminen ja asumisen turvaaminen kuntalaisen koko elinkaareessa yksityisiä palveluja hyödyntäen, seudullinen vaikuttaminen ja edunvalvonta. Kunnan elinvoiman kehittämistä valmistellaan kunnanhallituksen valitseman elinvoimatoimikunnan kautta. Elinvoimatoimikunnan tehtävänä on kartoittaa ne keskeiset elinvoimaan liittyvät elementit, joiden avulla kuntaan saadaan lisää asukkaita, matkailijoita, viihtyvyyttä sekä yritystoimintaa. Elinvoimatoimikunta on laatinut syksyllä 2017 toimintasuunnitelman, jossa painotetaan uusien yritysten perustamista ja saamista kuntaan, matkailun uusia avauksia sekä infran parantamista yritysten toimintaympäristön ja yleisen viihtyvyyden kehittämiseksi.

Jos kunnan tulosta katsotaan, niin positiivista vuodessa oli tietenkin ylijäämä 1,6milj. €. Täytyy kuitenkin muistaa, että tästä n. 1 milj. € koostui valtion kunnille myöntämistä kertaluontoisista koronatuista. Toimintakulujen muutos saatiin pidettyä maltillisena 0,3 %, mutta toisaalta kulujen nousua ei saatu siis ehkäistyä. Vuosikate riitti investointeihin ja poistoihin ja investointien tulo-rahoitusprosentti oli 221 %.

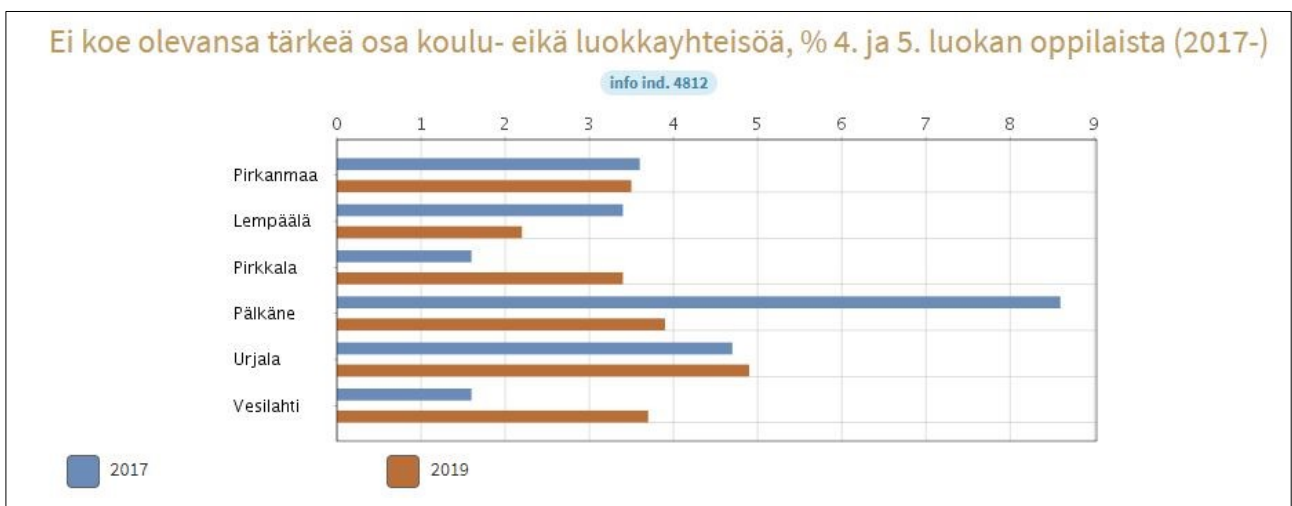
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

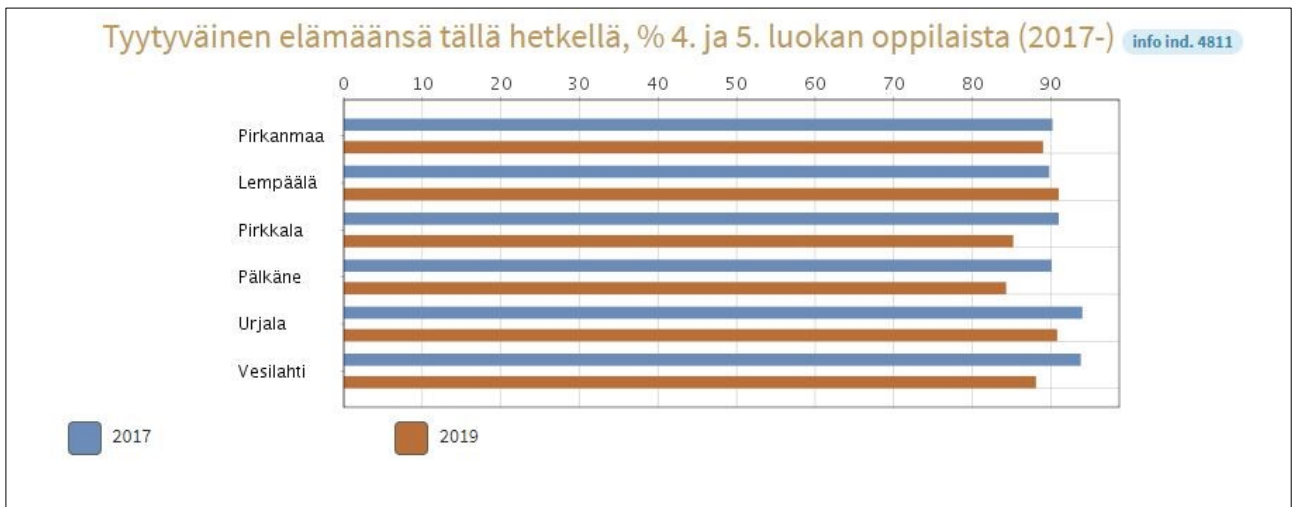
Varhaiskasvatukseen osallistutaan jatkuvasti enemmän ja luku on edelleen nousussa.

Kouluinnostus on ollut valtuustokauden aikana lievässä laskussa.

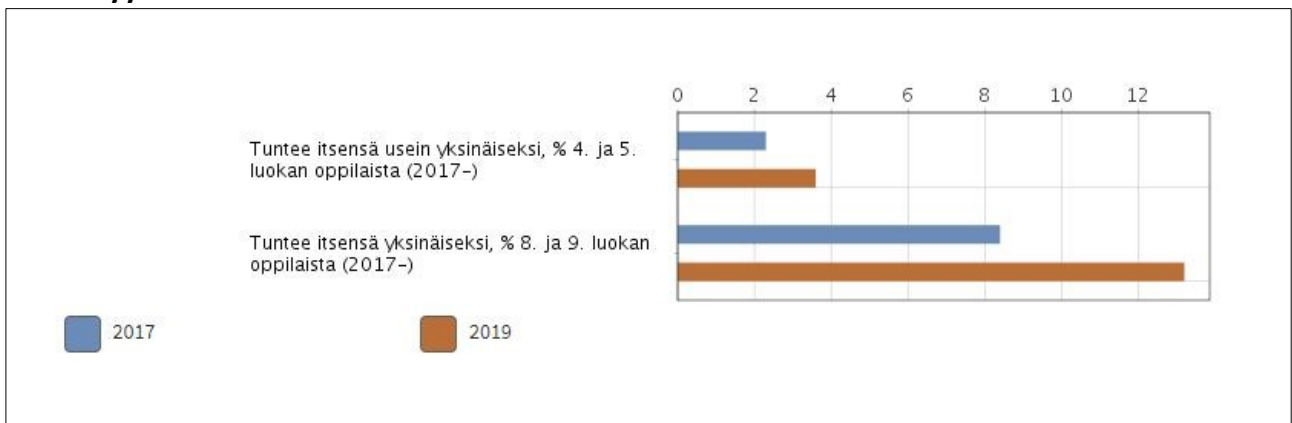

Yhä suurempi osa vesilahtelaisista ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä. Tämä vaikuttaa osaltaan myös kouluinnostunesuuden laskuun.

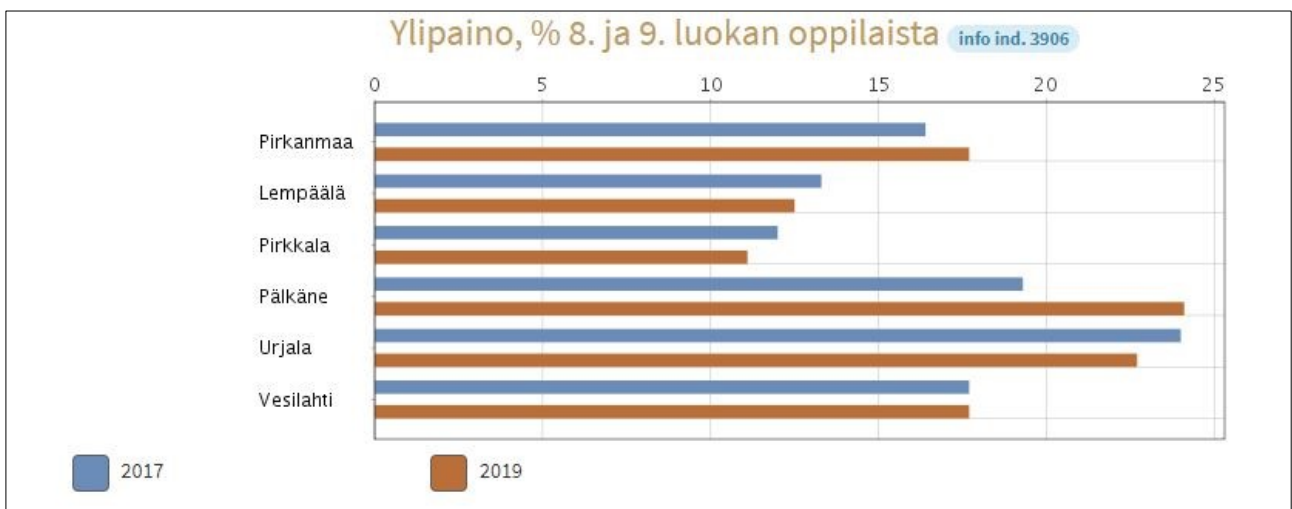

Suurin osa vesilahtelaisista 4. ja 5. luokan oppilaista on tyytyväinen elämäänsä. Luku on kuitenkin pienessä laskussa.

Yksinäisyyden kokemukset:

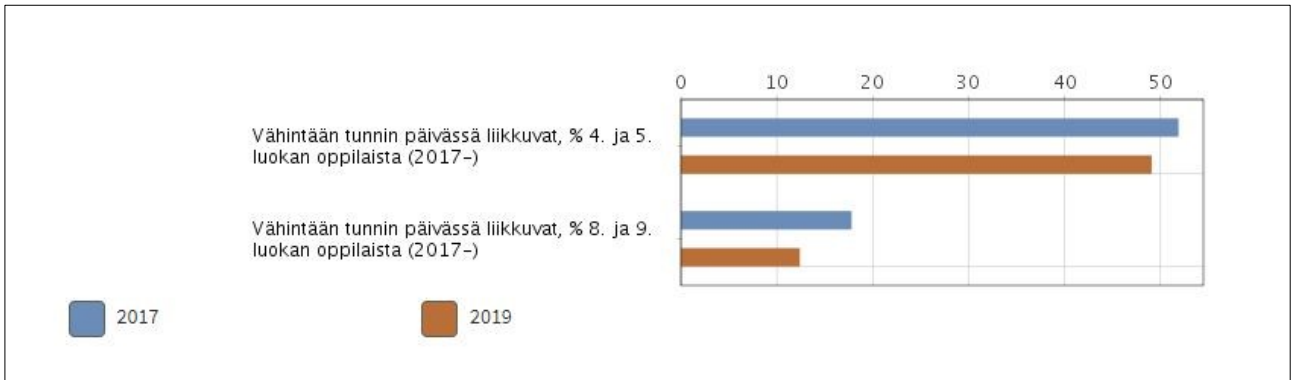

Yhä suurempi osa vesilahtelaisista kokee itsensä yksinäiseksi. Tämä vaikuttaa osaltaan myös kouluinnostuneisuuden sekä elämään tyytyväisyyden laskuun.

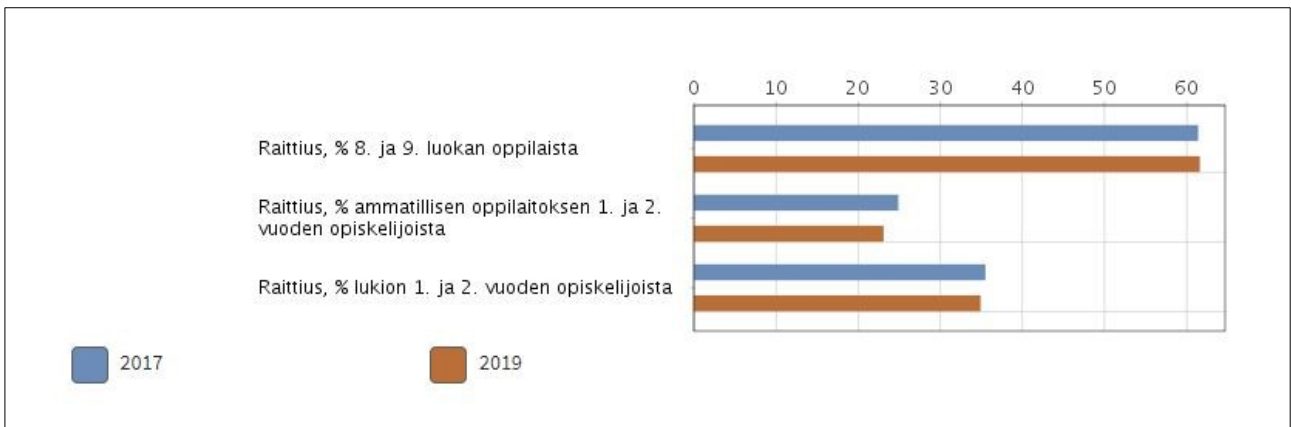
Ylipainoisten määrä on pysynyt melko samana.

Liikkuminen:

Liikkumisen määrä on edelleen laskussa ja vuoden 2020 aikana liikkumisen määrä on todennäköisesti laskenut entisestään koronapandemian takia.

Raittius:

Raittius on pysynyt melko samana valtuustokauden aikana.

YHTEENVETO – LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Vesilahtelaisista 1-5-vuotiasta lapsista 88 % (vuonna 2019) osallistuu kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Hyvän ja laadukkaan varhaiskasvatuksen takaaminen ja perheiden tukeminen kasvatustyössä antaa hyvät eväät lasten fyysiselle ja psyykkiselle kasvulle. Varhaiskasvatuksessa on oleellista lasten, vanhempien sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön vuorovaikutus ja kasvatuksellinen kumppanuus. Varhaiskasvatusta toteutetaan yhteistyössä laajan lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa, jossa ovat osallisina sosiaali-, terveys- ja opetustoimi sekä erilaiset lapsi – ja perhetyötä tekevät järjestöt, yhteisöt sekä seurakunta. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja - vastuu ja yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat kotikasvatusta. Vanhemmat valitsevat lastensa varhaiskasvatuspalvelut. Päiväkotihoito on vallitsevin varhaiskasvatuksen toimintaympäristö. Yksityisen varhaiskasvatuksen palvelut ovat lisääntyneet Vesilahdessa.

Varhaiskasvatus ja esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden.

Vesilahdessa on otettu käyttöön uusi varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2019, joka perustuu varhaiskasvatustalakiin 2018 ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin 2018 (Opetushallitus: Määräykset ja ohjeet 2018). Vesilahden kunnan varhaiskasvatus painottaa toiminnassaan leikin merkitystä sekä liikunta- ja luontokasvatusta. Vesilahden varhaiskasvatuksen ympäristökasvatussuunnitelma on hyväksytty sivistyslautakunnassa 2020. Vesilahden varhaiskasvatussuunnitelmatyössä huomioidaan Alle 8-vuotiaiden fyysisen aktiivisuuden suositukset.

Uudet esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat on otettu käyttöön 1.8.2016 alkaen. Vesilahdessa esiopetus järjestetään koulujen yhteydessä. Opetussuunnitelmatyössä on huomioitu yhtenäinen opinpolku aina esiopetuksesta perusopetuksen päättöluokkaan saakka. Vesilahden perusopetus on yhtä oppilaaksiottoaluetta ja oppilaaksiotossa pyritään huomioimaan lähikouluperiaate. Koulukuljetuksen piirissä on 33 % (20.9.2020) koulujen oppilaista. Kaikki koulut ovat rekisteröityneet Liikkuviksi kouluksi. Liikettä ja toimintaa on pyritty sisällyttämään koulupäivään oppitunneille sekä välitunneille oppilaiden pitämänä välkkäritoimintana ja opettajien pitäminä sporttivälkkinä. Kaikki koulut ovat rekisteröityneet Kiva-kouluiksi ja kiusaamisen vastaista työtä sekä yhteisöllisyyden ja ilmapiirin rakentamista on lisätty. Luokkien ilmapiirikartoitusta on tehty säännöllisesti.

Uuden opetussuunnitelman myötä keskeisiksi teemoiksi nousivat toiminta- ja arviointikulttuurin kehittäminen. Yhteisöllisen oppilashuollon sekä osallisuuden kautta on luotu parempia edellytyksiä yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin kehittämiseen.

Vesilahden kunnan perusopetuksen paikallisessa kehittämissuunnitelmassa kehittämiskohteina ovat olleet oppilaiden oppiminen, henkilöstön osaaminen, kestävä hyvinvointi ja johtaminen. Kehittämissuunnitelman kantava ajatus on ollut sama kuin uuden opetussuunnitelman: lasten ja nuorten valmentaminen tulevaisuuden taitoihin.

Toinen tärkeä kehittämiskohde on ollut henkinen turvallisuus, jota pyritään tukemaan panostamalla mielenterveystaitoihin. Itsetuntemus, minäkuva, tunteiden hallitseminen ja vuorovaikutustaidot ovat myös uuden opetussuunnitelman tärkeitä teemoja. Tätä on tukenut myös Vesilahden mukana olo Pirkanmaan Lape-hankkeessa (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma). Lape-hankkeen kautta on kehitetty ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluita Vesilahdessa ja rakennettu yhteistyöverkoston ja palveluprosesseja sekä paikallisesti että kohti maakuntaa. Lasten ja perheiden hyvinvointityötä on syvennetty Pirkkalan ja Vesilahden kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen yhteisissä kehittämisfoorumeissa. Vanhemmuuden tukeminen on ollut yhteisessä työssä keskeinen painopiste.

Eri työryhmissä ja erityisesti lape-työn kautta on kehitetty ennaltaehkäiseviä toimintamalleja, josta yhtenä esimerkkinä on koko opetuspalveluiden henkilöstön kouluttaminen tunne- ja vuorovaikutustaitojen työkalujen käyttöön ja niiden systemaattinen käyttö kaikilla vuosiluokilla. Lisäksi on käynnistetty kouluissa oppilaille ennaltaehkäiseviä ryhmiä, vanhemmuuden tukemiseksi on järjestetty vanhempainkahviloita ja avointa varhaiskasvatusta yhteistyössä MLL:n ja Seurakunnan kanssa.

Kunnan eri toimijoita on aktivoitu yhteiseen työhön osallisuusfoorumeilla ja hyvinvointiseminaareissa. Täydennyskoulutuksen kannalta keskeistä on Vesilahden osallistuminen seutuyhteistyöhön Tampereen kaupunkiseudun Osake-toiminnan kautta. Osakkeen ja lapehankkeen kautta on henkilöstöä koulutettu uusiin toimintamalleihin ja osaamista on lisätty erityisesti oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Kunnassa on koulutettu säännöllisesti lisää Nepsy-valmentajia tukemaan oppilaita, henkilöstöä ja vanhempia nepsy-vaikeuksien (neuropsykiatriset vaikeudet) tunnistamisessa ja lapsen arjen rakentamisessa. Erityisopetuksen jatkuvan kehittämisen ja moniammatillisen yhteistyön kautta on pyritty löytämään uusia joustavia rakenteita oppimisen ja kasvun tueksi.

Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi on ryhdytty panostamaan vahvasti myös osallisuuteen, mielekkääseen vapaa-aikaan ja harrastamiseen sekä koulunuorisotyöhön. Kuntaan onkin luotu vuoden 2020 aikana Vesilahden soveltuva version Islannin mallista ja palkattu ensimmäistä kertaa koulunuorisotyöntekijä vahvistamaan kouluilla tehtävää nuorisotyötä ja tuomaan näin nuorisotyö vahvaksi osaksi koulujen toimintaa ja tukemaan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja oppimista. Osallisuuden kehittämiseksi Vesilahti haki mukaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta –malliin, johon kunta myös hyväksyttiin vuodesta 2021 alkaen. Mallin tavoitteena on edistää lasten oikeuksien toteutumista kunnan toiminnassa ja tätä kautta edistää mm. lasten ja nuorten hyvinvointia sekä osallisuutta.

Kehittämissuunnitelman ja strategian tueksi lisäksi on sivistyspalveluiden luotu yhteinen visio. Visiotyöhön osallistui laajasti kuntalaisia, henkilöstöä, luottamushenkilöitä ja muita tahoja. Osallistavan arvokeskustelun ja yhteisen sivistyksen vision kautta on pyritty lisäämään kokemusta yhteisöllisyydestä, oman tekemisen merkityksellisyyden kokemusta sekä saamaan kaikki toimimaan yhdessä kohti yhteistä päämäärää.

Vesilahdessa seurakunta ja monet yhdistykset järjestävät lapsille, lapsiperheille ja varhaisnuorille muun muassa kerhoja ja matalan kynnyksen toimintaa.

2018 valmistunut uusi kirjastorakennus luo puitteet hyvinvoinnin tukemiseen ja ennaltaehkäisevien ja matalan kynnyksen palveluiden tarjoamiseen. Kirjaston palvelukonseptin rakentamisessa on pyritty huomioimaan tilojen hyödyntäminen erilaisten ryhmien käyttöön ja ihmisten kohtaamispaikaksi.

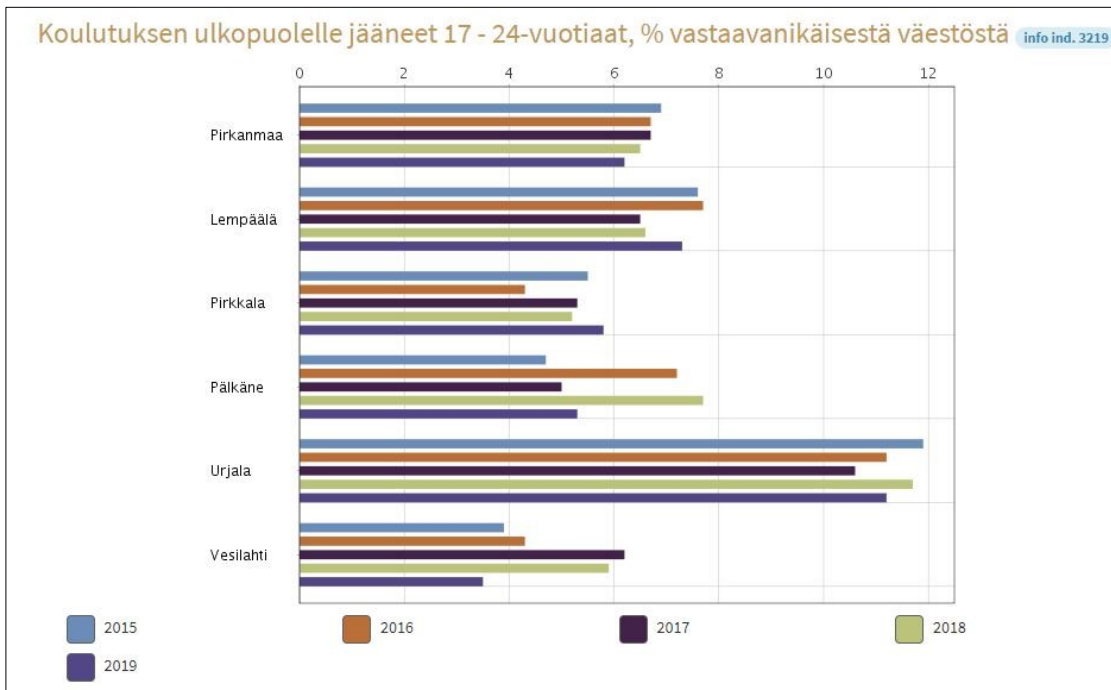
Liikuntatoimi korostaa strategiansa mukaisesti liikunnan merkitystä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä, pääpaino lasten ja nuorten liikunnassa. Nuoriso-ohjaajat järjestävät koululla sporttivälkkätoimintaa ja koulun jälkeen kuntosaliohjausta nuorille. Uusia liikuntapaikkoja tehtäessä on huomioitu omaehtoinen liikkuminen ja matalankynnyksen liikuntapaikkarakentaminen.

Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä on jatkanut toimintaansa entiseen tapaan antaen laajan oppimäärän mukaista käsityön taiteen perusopetusta Kirkonkylän lisäksi Ylämäellä ja Narvassa. Näin ollen toiminta on hyvin saavutettavissa ja toiminta tukee harrastustoiminnan monimuotoisuutta.

Vesilahden kunta ostaa kansalaisopistopalvelun Pirkan opistolta. Pirkan Opisto on Vesilahden, Lempäälän, Pirkkalan ja Nokian yhteinen kansalaisopisto, jossa Nokian kaupunki toimii

isäntäkuntana. Pirkan opiston verkostoyhteistyönä toteutetaan vapaata sivistystyötä, musiikin taiteen perusopetusta sekä muuta taiteen perusopetusta. Pirkan opisto huolehtii alueellisesta tasa-arvosta ja palvelujen saavutettavuudesta järjestämällä opintopalveluita edelleen lähipalveluna opistojen nykyisissä opetuspaikoissa ja vastaavissa kuntien tiloissa. Pirkan opiston rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä on jatkuvasti kasvanut.

NUORET JA NUORET AIKUISET

Vesilahdessa ilman koulutusta jääneiden 17 – 24-vuotiaiden määrä on vertailukuntiin sekä koko Pirkanmaahan nähden alhainen. Tällä hetkellä näyttäisikin, että valtuustokauden alussa ollut nouseva trendi on saatu kääntymään laskevaksi.

YHTEENVETO – NUORET JA NUORET AIKUISET

Nuorisotoimen toiminnassa on noudatettu keväällä 2015 valmistuneen Nuorisotoimen toimintasuunnitelma 2015–2018 linjauksia. Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet pohjautuvat valtakunnallisen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman sekä Tampereen kaupunkiseudun nuorisotyöohjelman yhteisiin painopisteisiin. Näitä painopisteitä ovat kasvatuksellisuus, aktiivinen kansalaisuus, ennaltaehkäisevä työ, yhdenvertaisuus ja kansainvälisyys. Seuraava toiminta- ja kehittämissuunnitelma on parhaillaan valmistella.

Nuorten osuus Vesilahden väestöstä on valtakunnallisestikin suuri, vuonna 2019 alle 29 vuotiaita oli hieman yli 33 % kunnan väestöstä. Nuorisotyöllä halutaan edistää nuorten hyvinvointia, tasapainoista kehittymistä ja sosiaalista vahvistumista. Nuorisotoiminnan kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret 3.-luokkalaisista eteenpäin. Nuorisotyön tavoitteena on luoda edellytyksiä nuorten omalle toiminnalle ja edistää osallisuutta.

Valtuustokauden aikana nuorisotoimen yksi tärkeimmistä kehittämiskohteista on ollut koulunuorisotyö, jonka tavoitteena on edistää yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta kouluympäristössä. Vesilahden palkattiin loppuvuodesta 2020 alkaen ensimmäistä kertaa koulunuorisotyöntekijä osa-aikaiseen työsuhteeseen. Vesilahdessa tehdään lisäksi yhteistyötä koulun ja nuorisotoimen välillä ryhmäytämisen sekä kerho-, pienryhmä- ja välituntitoiminnan muodoissa. Seiskaluokille on nimetty oma kumminuorisotyöntekijä, jonka kanssa on järjestetty erilaisia teematunteja ja ryhmäytymistapahtumia. Kouluilla tiedotetaan myös nuorisotoimen muista tapahtumista ja toiminnoista. Pääkohderyhmänä koulu yhteistyössä ovat yläkouluikäiset nuoret. Kouluympäristössä ja kouluajana on mahdollisuus tavoittaa myös niitä nuoria, jotka eivät vapaa-ajallaan osallistu nuorisotyön toimintoihin.

Toisena merkittävänä kehittämiskohteena on ollut lasten ja nuorten harrastamisen ja vapaa-ajan toiminnan kehittäminen, jota varten on luotu Vesilahden oma version Islannin mallista sekä palkattu mallin toiminnoista vastaava harrastuskoordinaattori. Toiminnan tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen sekä häiriökäyttäytymisen, päihteiden käytön ja syrjäytymisen ehkäisy laadukkaiden ja mielekkäiden harrastus- ja vapaa-ajan toimintojen avulla. Toimintaa kehitetään jatkuvasti ja mallin toimintoja on ryhdytty toteuttamaan vuoden 2021 alusta alkaen.

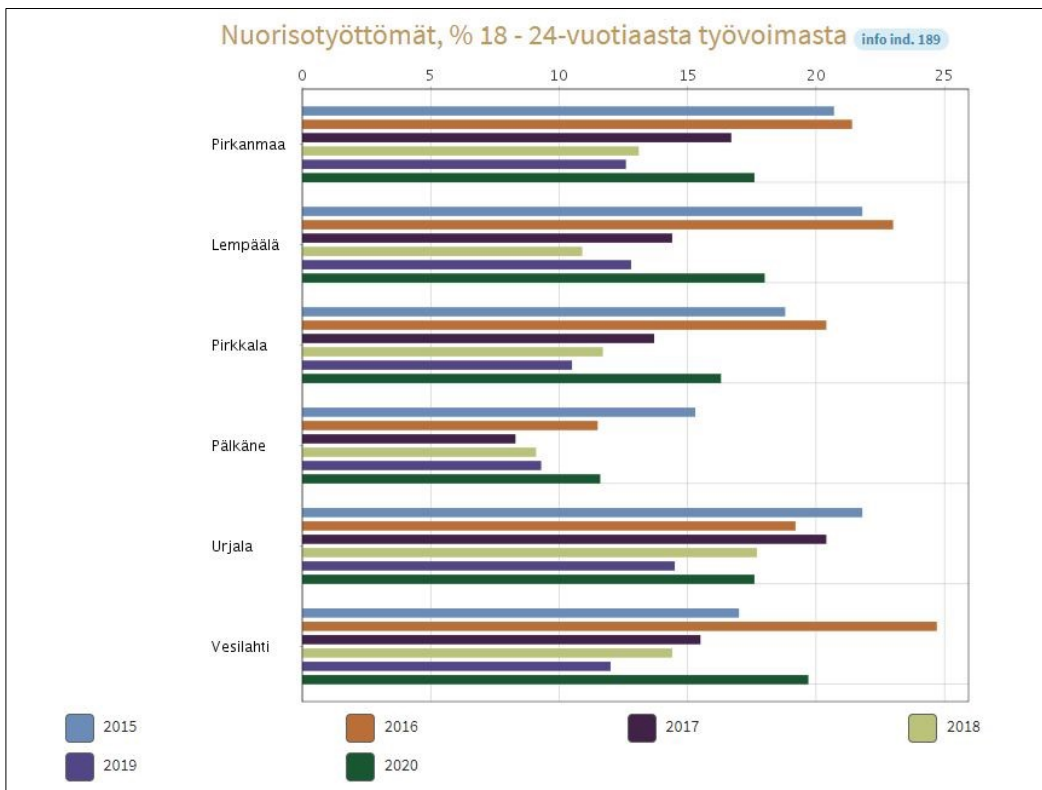
Nuorisotilatoiminta huomio ja tukee nuorten vapaa-ajan viettoa. Tilatoiminta on avointa toimintaa, jonka lähtökohtia ovat yhdessä tekeminen ja kokeminen sekä yhteisöllisyyden edistäminen. Nuoret voivat osallistua myös nuorisotilan toiminnan suunnitteluun. Nuorisotilan vuosittaiset kävijämäärät ovat olleet koko valtuustokauden kasvussa ja määrät ovat viime vuosina yli kaksinkertaistuneet.

Lisäksi vuosittain järjestetään erilaisia teematapahtumia kuten kesäleiritoimintaa ja avoimia teemapajoja, jotka mahdollistivat nuorille ohjattua vapaa-ajan viettoa myös koulujen loma-aikoina. Talvi- ja syyslomillekin on ollut omat loma-ajan aktiviteetit, kuten yöpymiset nuorisotilalla. Marraskuussa puolestaan vietetään Pirkanmaan nuorten kulttuuriviikkoja, jolloin nuorilla on mahdollisuus osallistua kulttuuritapahtumiin ja toteuttaa omia kulttuuritaitojaan.

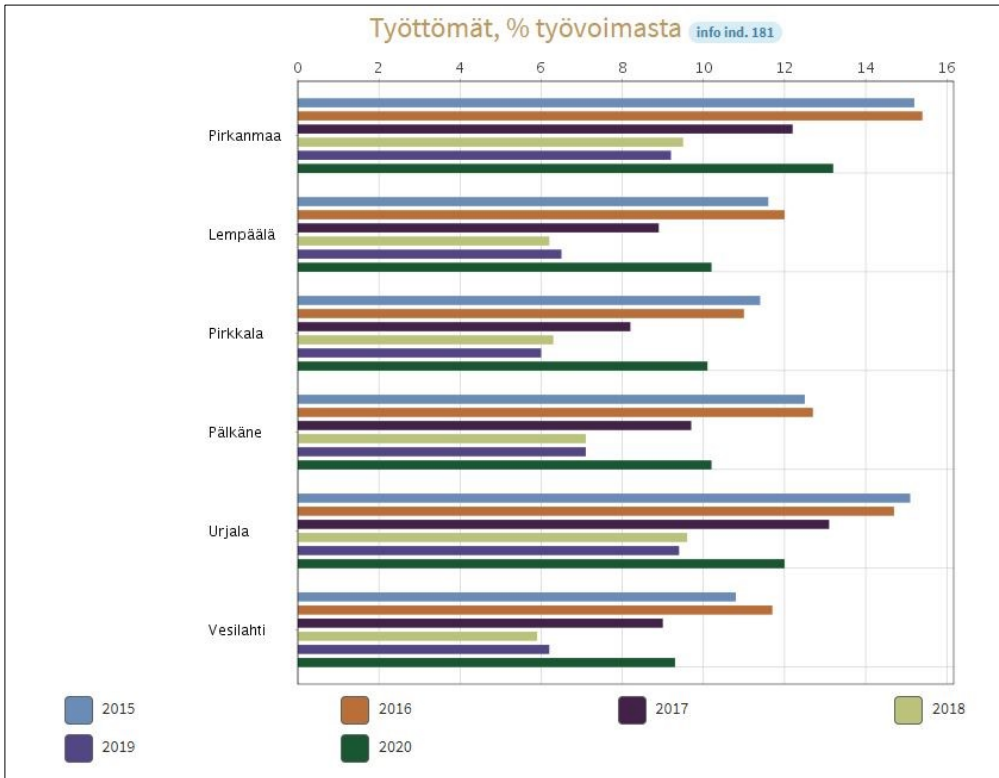
Vesilahdessa toimii Nuorisovaltuusto, jonka tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin sekä tehdä aloitteita ja kannanottoja. Nuorisovaltuusto on järjestänyt erilaisia nuorten tapahtumia yhteistyössä muiden kunnan toimijoiden kanssa sekä huomionnut erityisesti nuoria koskevia asioita. Nuorisovaltuuston edustajilla on lautakunnissa, jaostoissa ja kunnanvaltuustossa läsnäolo- ja puheoikeus. Päätäjien ja Nuorisovaltuuston yhteistyön kehittämisessä on kuitenkin vielä kehitettävää. Lasten ja nuorten oikeuksien sekä osallisuuden kehittämiseksi Vesilahden kunta valittiin mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -mallin kehittämishankkeeseen vuodesta 2021 alkaen.

Etsivää nuorisotyötä on tehty Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä vuosittaisella erityisavustuksella 1.7.2012 lähtien. Valtuustokauden 2017 – 2021 aikana Etsivä nuorisotyöntekijä vakinaistettiin kunnan henkilöstöön. Etsivä nuorisotyö perustuu nuorisolain määrittelemään tehtävään tavoittaa ja auttaa tukea tarvitsevia nuoria oikeiden palveluiden piiriin. Lempäälän kunnan kanssa yhteistyössä lokakuussa 2013 aloitetussa nuorten starttipajatoiminnassa on ollut koko valtuustokauden ajan mukana myös vesilahtelaisia nuoria.

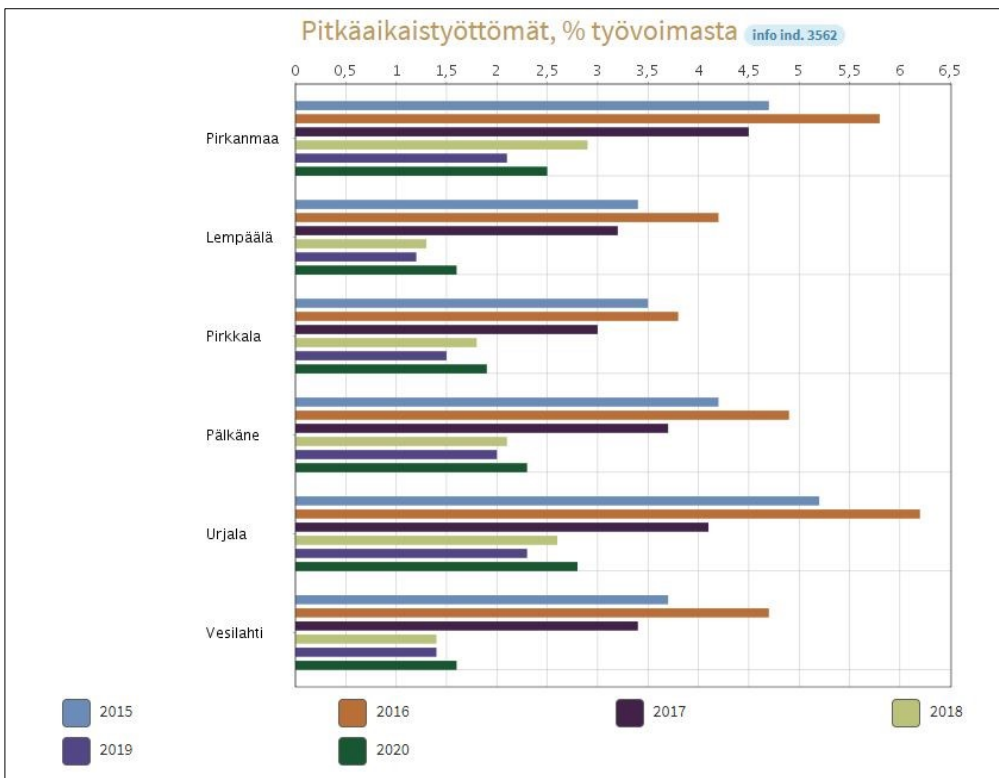
TYÖIKÄISET

Indikaattori ilmaisee 15 - 24-vuotiaiden työttömien osuuden prosentteina 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta. Nuorisotyötön on 15 - 24-vuotias työtön. Nuorisotyöttömyys on lähtenyt taas kasvuun muutaman laskevan vuoden jälkeen. Vuoden 2020 nousua voidaan kuitenkin selittää osittain koronatilanteella.

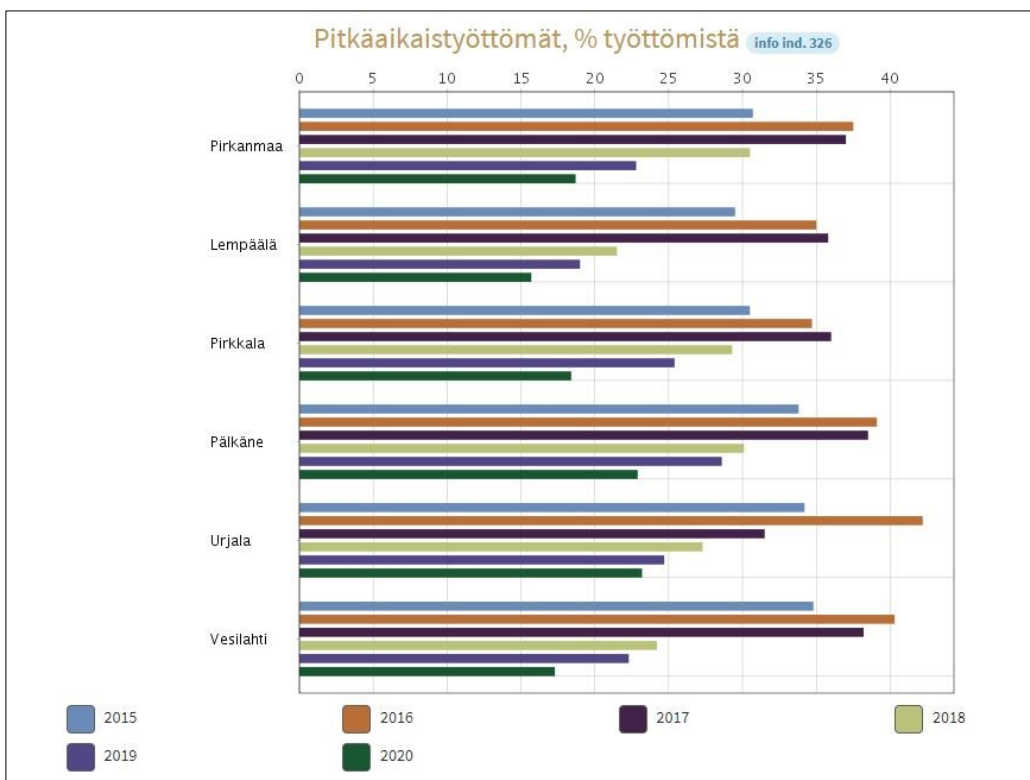

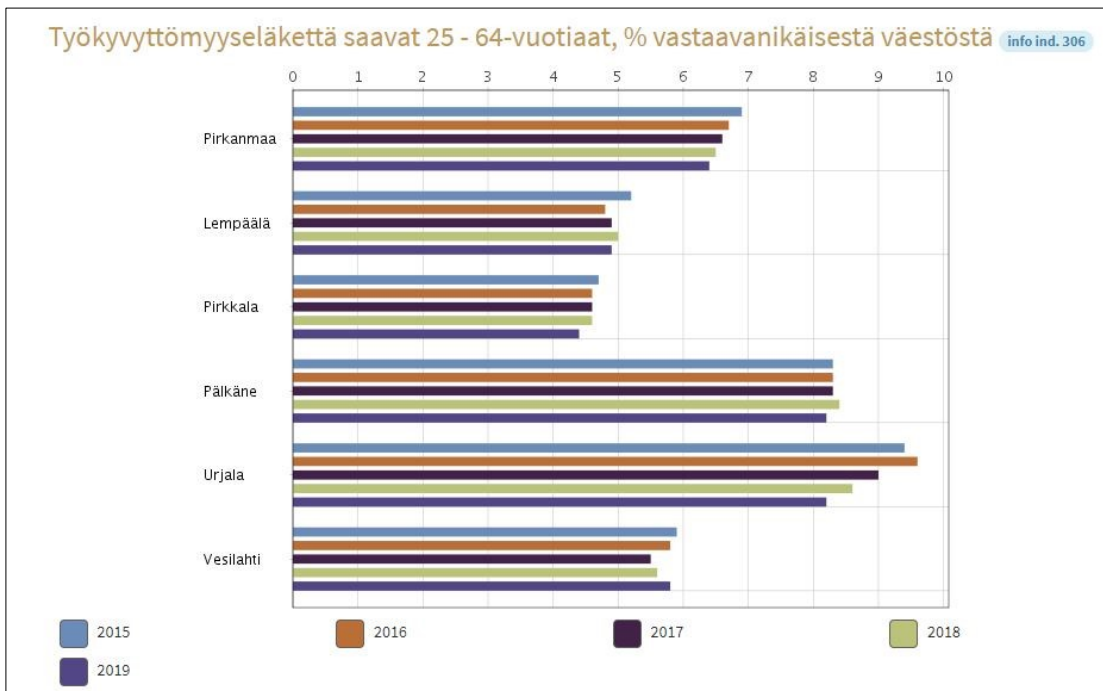
Työttömyys on saatu Vesilahdessa parhaimmillaan melko alhaiseksi, vaikka luku onkin kääntynyt parina viime vuonna pieneen nousuun. Vuoden 2020 nousua voidaan selittää Koronapandemian vaikutuksilla.

Työttömänä pidetään työnhakijaa, joka ei ole työsuhteessa eikä työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään ja joka ei ole päätoiminen opiskelija. Työttömänä pidetään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia. Pitkäaikaistyötön on henkilö, joka tutkimusajankohtana on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä 12 kuukautta tai pidemmän ajan.

Vesilahdessa työttömyys on pudonnut ja pysynyt alhaisena valtuustokauden aikana, lukuun ottamatta vuoden 2020 tapahtunut nousua, jota voidaan selittää koronapandemialla. Vesilahden työttömyysluku on silti koko Pirkanmaan alhaisimpia. Myös pitkäaikaistyöttömien osuus koko työttömästä väestöstä on ollut laskeva koko valtuustokauden ajan.

Työkyvyttömyyseläkkeen saaminen ilmaisee pitkäaikaista tai pysyvää työkyvyttömyyttä. Yleisimmät sairausryhmät sen taustalla ovat mielenterveyden häiriöt ja tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, yksittäisistä sairauksista depressio ja selkäsairaudet. Työkyvyttömyys ilmentää vain osin sairastavuutta, sillä eläkkeelle hakeutumiseen vaikuttaa myös mm. henkilön taloudellinen tilanne.

YHTEENVETO TYÖIKÄISET

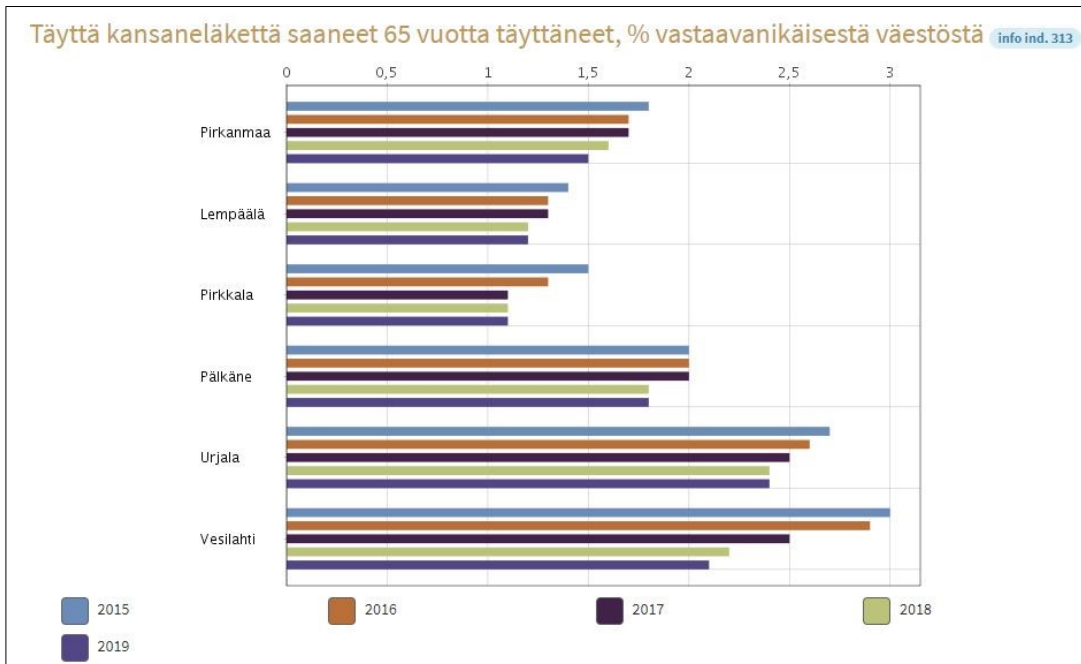
Vesilahdessa on kiinnitetty huomiota vaikeasti työllistyviin kuntalaisiin. Vesilahdessa on vakinainen työllisyyskoordinaattorin virka. Hänen vastuullaan on kuntouttavan työtoiminnan, pitkäaikaistyöttömien palkkatukitöiden, työkokeilujen koordinointi ja kehittäminen sekä kunnan TYP-työntekijänä toimiminen. Lisäksi mm. yhteistyö asiakkaiden, Te- hallinnon ja kunnan eri hallintokuntien välillä, yhdistysten sekä kuntouttavan työtoiminnan ohjaus.

Kunnan työttömyysaste on ollut hyvässä mallissa jo pitkään, mutta korona-tilanne on vaikuttanut myös Vesilahteen, jossa työttömyysprosentti on noussut vuodesta 2019 vuoteen 2021. Pirkanmaan muihin kuntiin verrattuna Vesilahti on edelleen työllisyystilanteella verraten kymmenen parhaan kunnan joukossa.

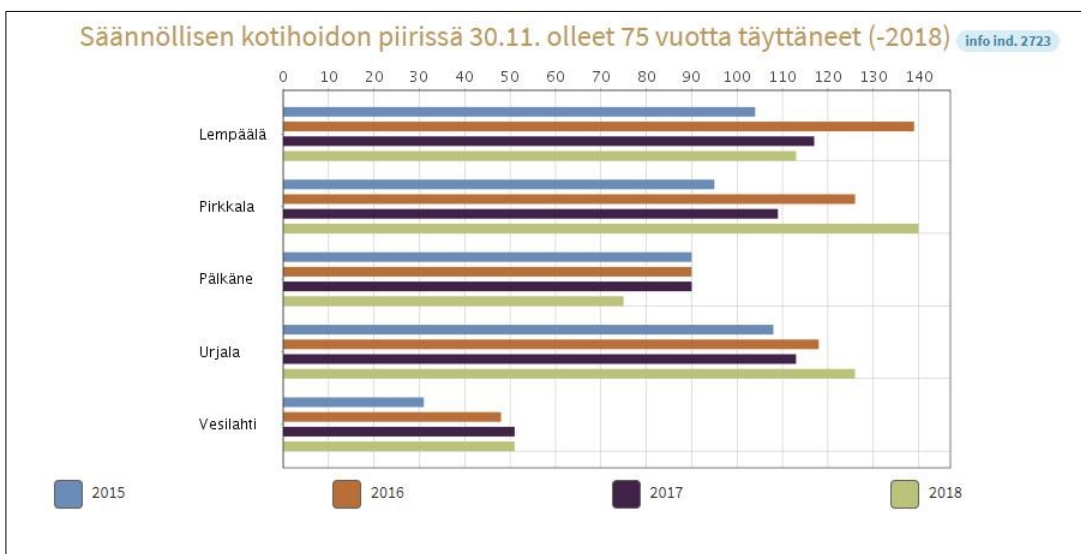
Vuonna 2021 on alkanut uusi työllisyyden kuntakokeilu, jonka tavoitteena on työllisyydenhoidon tehostaminen. Kokeilussa on mukana koko Pirkanmaa ja aiemman työllisyyskokeilun perusteella tiedetään, että kokeilu lisää poikkihallinnollisuutta ja parantaa palvelua työllisyydenhoidon osalta.

Kuntouttavaa työtoimintaa on lisätty kunnan eri toimialoilla, yhdistyksissä ja seurakunnassa työmarkkinatuen kuntaosuuksien ja toimeentulotukimenojen kasvun hillitsemiseksi. Työmarkkinatuen kuntaosuudet ovat laskeneet viime vuosina, tosin koronavuosi 2020 muutti suunnan tältä osin.

IKÄIHMISET

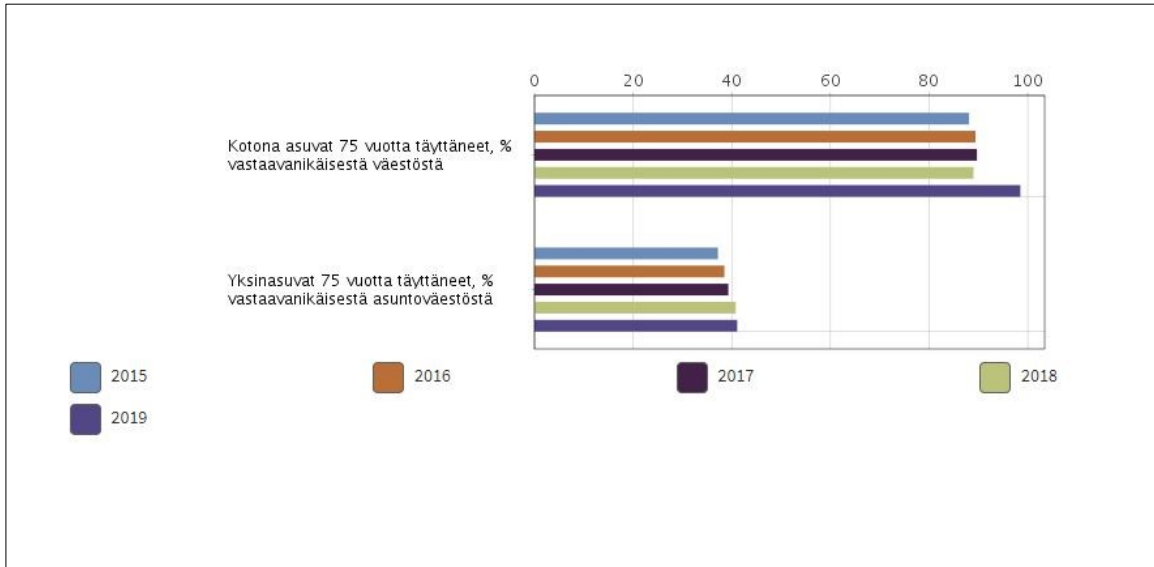

Kela maksaa kansaneläkettä silloin, kun työeläke jää pieneksi tai sitä ei ole kertynyt lainkaan. Kansaneläkettä ei kannata hakea, jos muut eläkkeet ylittävät kansaneläkkeen tulorajat. Sen sijaan muut tulot ja omaisuus eivät vaikuta kansaneläkkeeseen. Myöskään puolison tuloilla ei ole vaikutusta, mutta kansaneläke on pienempi parisuhteessa olevalle kuin yksin asuvalle. Kansaneläke ei kuitenkaan ole pienin maksettava eläke, vaan vähimmäiseläke on turvattu takuueläke-järjestelmän kautta. Vesilahdessa täyttä kansaneläkettä saavien osuus on ollut laskussa valtuustokauden aikana.

Luku on pysynyt melko samalla tasolla viime vuosina.

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet ja yksin asuvat 75 vuotta täyttäneet

Indikaattori ilmaisee vuoden lopussa kotona asuvien 75-84 -vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä. Sekä kotona asuvien, että yksin asuvien 75 vuotta täyttäneiden määrä on ollut koko valtuustokauden ajan nousussa.

YHTEENVETO – IKÄIHMISET

Vanhusten palveluita koskeva lakimuutos astui voimaan 1.7.2013. Lain sisältö korostaa ikääntyneen väestön osallistumista päätöksen tekoon ja iäkkäiden henkilöiden osallisuutta omien palvelujensa suunnitteluun ja arviointiin. Yhteistoiminta-alueella täytettiin lain velvoitteet. Vanhus- ja eläkeläisneuvostojen toiminnan uudelleen tarkastelu aloitettiin vuonna 2013. Vanhusten palvelujen odotusaikojen seuranta kehitettiin niin, että odotusajat voidaan julkaista puolivuositain.

Yhteistoiminta – alueen toimintatapoja selkiytettiin laatimalla yhtenäiset palvelujen myöntämisperusteet kotihoitoon sekä asumis- ja hoivapalveluihin. Myös asiakasmaksujen määräytymisen perusteet yhtenäistettiin.

Ikääntyneiden palvelujen toimintaa ohjaa Pirkkalan kunnan ikäohjelma, vanhuspalvelulaki ja valtakunnallinenlaatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Valtakunnallisesta RAI - vertaisarviointijärjestelmästä saatavia tietoja hyödynnetään palvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa.

75-vuotiaille kohdennettujen hyvinvointia tukevien kotikäyntien painopisteenä on ennakoiva palveluohjaus. Asiakasohjaajan tekemän vapaaehtoisen käynnin otti vastaan Vesilahdessa 4 henkilöä v. 2019. 2020 ei tehty kotikäyntejä. Vesilahdessa ikäihmisiä kannustetaan kotona asumiseen ja palveluita on muokattu tukemaan tätä tavoitetta.

Muistihoitajan vastaanotto on kerran kuukaudessa. Pirkanmaan muistiyhdistys on järjestänyt muistikahvilan kerran kuussa v. 2019 alusta lähtien.

Ikääntyvien asiakaslähtöisten palveluiden kehittämistä jatkettiin yhteistyössä seniorifoorumin kanssa. Seniorifoorumi osallistuu aktiivisesti mm. ikäohjelman päivittämiseen, ikääntyneen palveluoppaan valmisteluun sekä erilaisten yleisötilaisuuksien järjestämiseen. (vanhusneuvoston pj on myös seniorifoorumin pj)

Vesilahdessa veteraanitunnuksen omaavat saavat ilmaisen kotiin kuljetetun aterian.

Asiakastytyväisyyskysely tehdään vuosittain, vuosi 2019 jäi väliin. Kyselyn tuloksia hyödynnetään palvelujen laadun parantamisessa.

Valtuustokaudella Vesilahdessa on toiminut erilliset vanhus- ja vammaisneuvostot.

Vanhustenviikolla 2017-2019 järjestettiin SenioriGO!, jolloin tarjolla oli kymmeniä tilaisuuksia eri puolilla kuntaa.

2017-2018 Vanhusneuvosto oli mukana yhdessä seniorifoorumin kanssa Pirkanmaan Ikäneuvo-hankkeessa. Suunnitelmaa ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi 2021-2025 on vanhusneuvostossa työstetty yhdessä seniorifoorumin ja vanhustyön johtajan kanssa.

11/2018 vanhusneuvosto esitteli toimintaansa valtuustossa.

11/2017 entinen Tuulikallion päiväkotitoiminta annettiin seniorien käyttöön.

1/2018 Lähitori aloitti Tuulikalliossa viikoittain asiakasohjaajan vetämänä. Lähitori toimi jonkin aikaa myös nuorisotila Nurkassa. Asiakasohjaaja ja lähitoritoiminta saatiin kuntaan Ikäneuvo-hankkeen myötä.

9/2018 aloitti kokopäivätoiminen asiakasohjaaja.

8/2018 Digikahvila aloitti Tuulikalliossa tarjoten digitukea senioreille. Seitsemän senioria on koulutautunut vertaisohjaajiksi Mukanetin kursseilla.

Digikahvila on mukana Pirkanmaan digitukea kehittävässä PiDiKe-hankkeessa. Korona-aikana Digikahvila on toiminut fyysisesti Tuulikalliossa, hybridinä Tuulikalliossa ja verkossa tai kokonaan verkossa tilanteen mukaan.

Tuulikalliosta on muodostunut Senioritalo, jossa usea senioriryhmä on kokoontunut säännöllisesti. Lisäksi useita aktiivisia senioriryhmiä on kokoontunut eri puolella kuntaa.

Vesilahden senioritoimintaa esiteltiin Tuulikalliossa piispalle ja hänen seurueelleen piispanvierailun aikana.

Kunta on järjestänyt säännöllisesti sisä- ja ulkoliikuntaryhmiä ikäihmisille. Korona-aikana jumpattiin myös verkossa. Ikääntyneiden asumis- ja hoivapalveluissa jatkettiin toimintakykyä ylläpitävää liikuntaa ja erilaista kulttuuritoimintaa.

Usea taho yksin ja yhdessä on järjestänyt piristystä palvelujen piirissä oleville ikäihmisille kahvitukseen, kortein, lauluin jne.

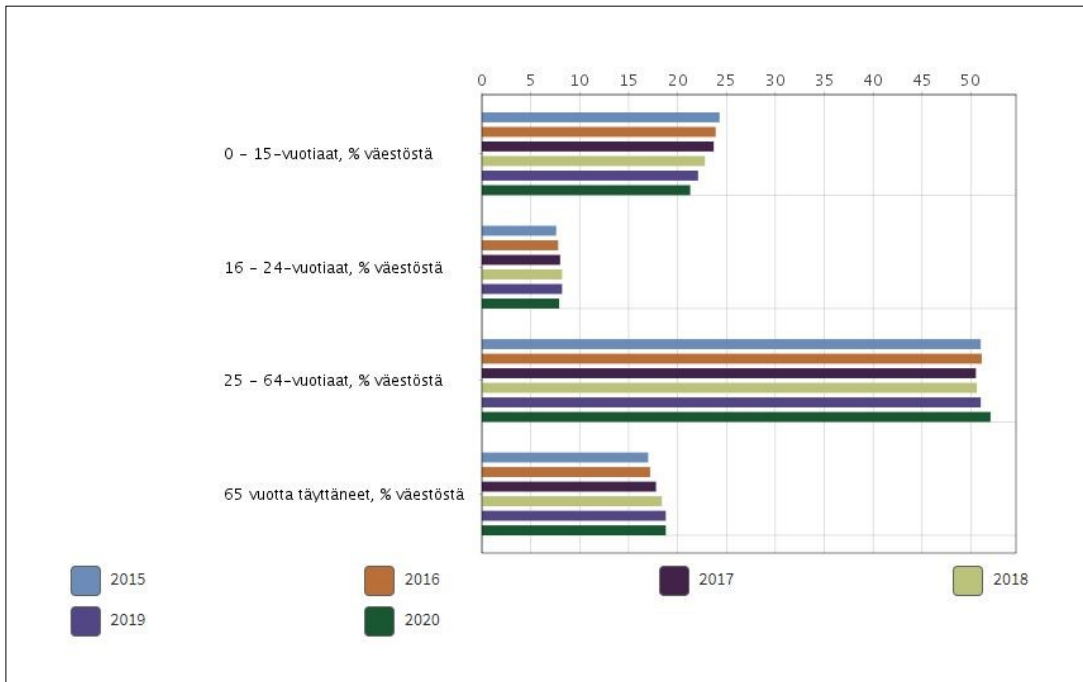
Koronan iskiessä 3/2020 järjestettiin yli 70-vuotiaille ja muille riskiryhmille kauppakassi- ja apteekkipalvelut kevään 2020 ajaksi. 3/2021 suunniteltiin vastaavat palvelut yhden kaupan ja apteekin kanssa.

Kunnan nettisivujen lisäksi senioreille infotaan LVS:n MeNyt-palstalla ja vanhusneuvoston puheenjohtajan ylläpitämällä sivustolla.

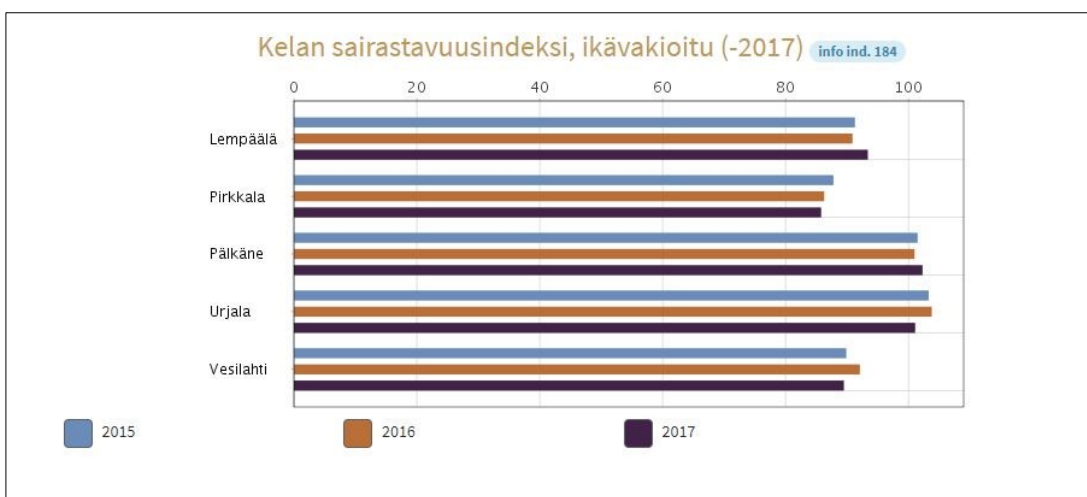
Seniorien aktiivitoiminta on ollut osittain tai kokonaan tauolla koronan aikana. Kokoontuessa on noudatettu voimassa olleita rajoituksia ja noudatettu turvallisuusohjeita.

KAIKKI IKÄRYHMÄT - YLEISTÄ

Väestön ikärakenne

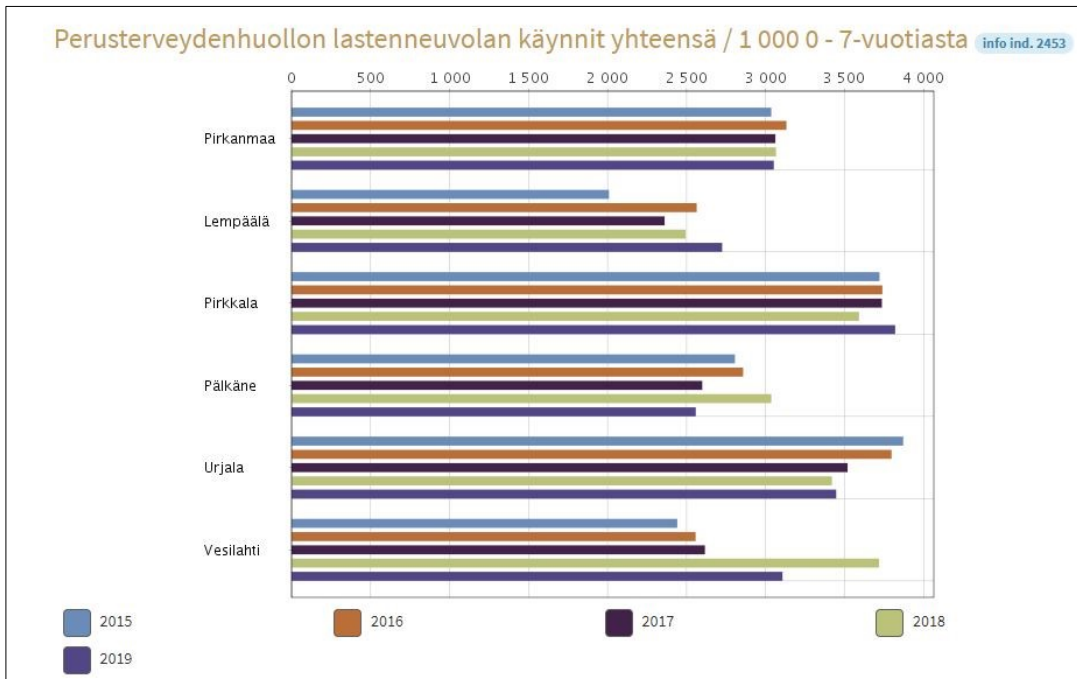

Suurin osa väestöstä on 25 – 64-vuotiaita ja luku onkin ollut pienoissa nousussa valtuustokauden aikana. Sen sijaan 0 – 15-vuotiaiden määrä on laskenut pikku hiljaa jo ainakin vuodesta 2011. Sen sijaan 65-vuotta täyttäneiden määrä on ollut lievässä kasvussa.

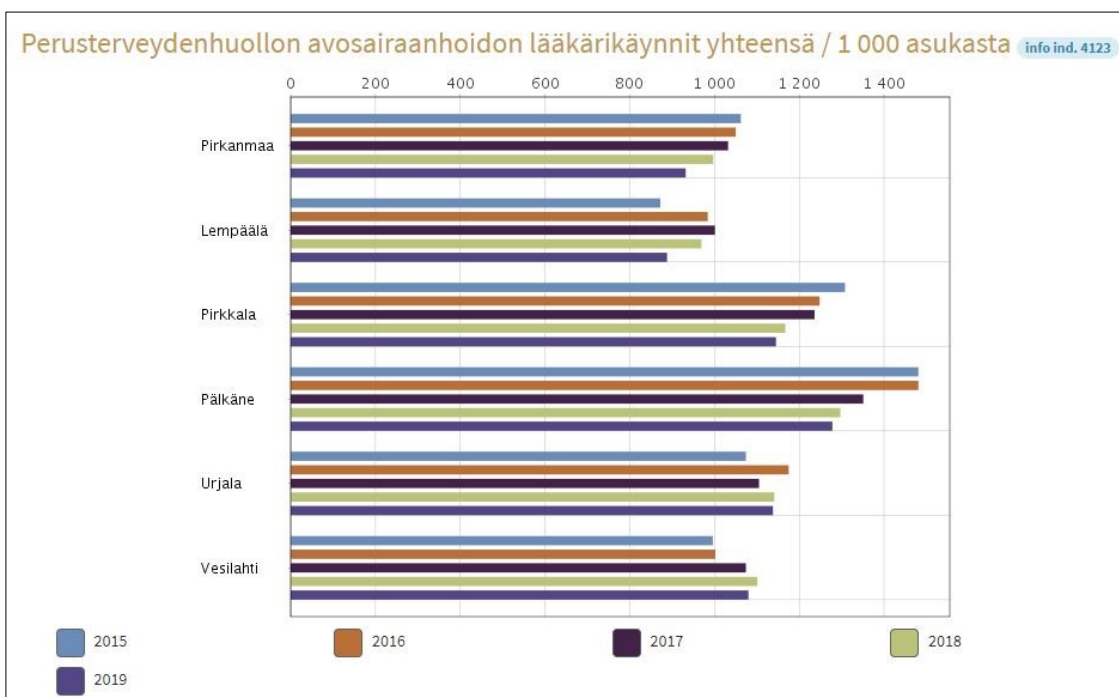

Indikaattori ilmaisee jokaiselle Suomen kunnalle lasketun indeksin avulla miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan väestön keskiarvoon (= 100). Luku on laskettu ikävakioituina. Kelan Sairastavuusindeksi perustuu kolmeen tilastomuuttuun: kuolleisuuteen, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työikäisistä (16 - 64-vuotiaat) sekä lääkkeiden ja

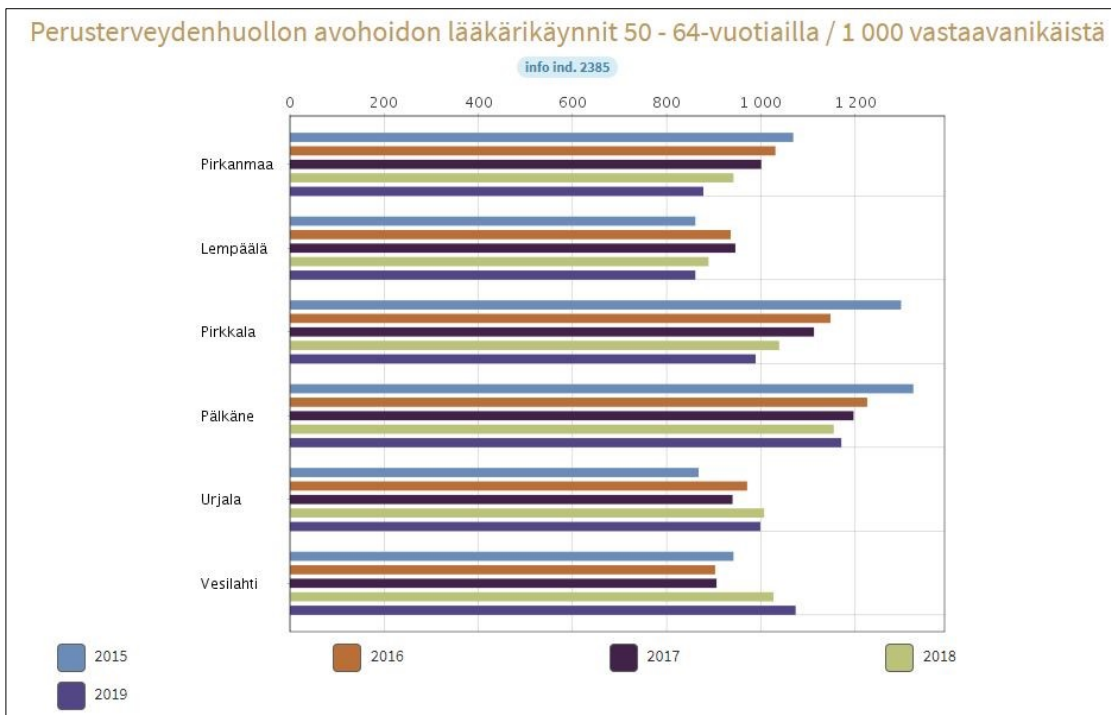
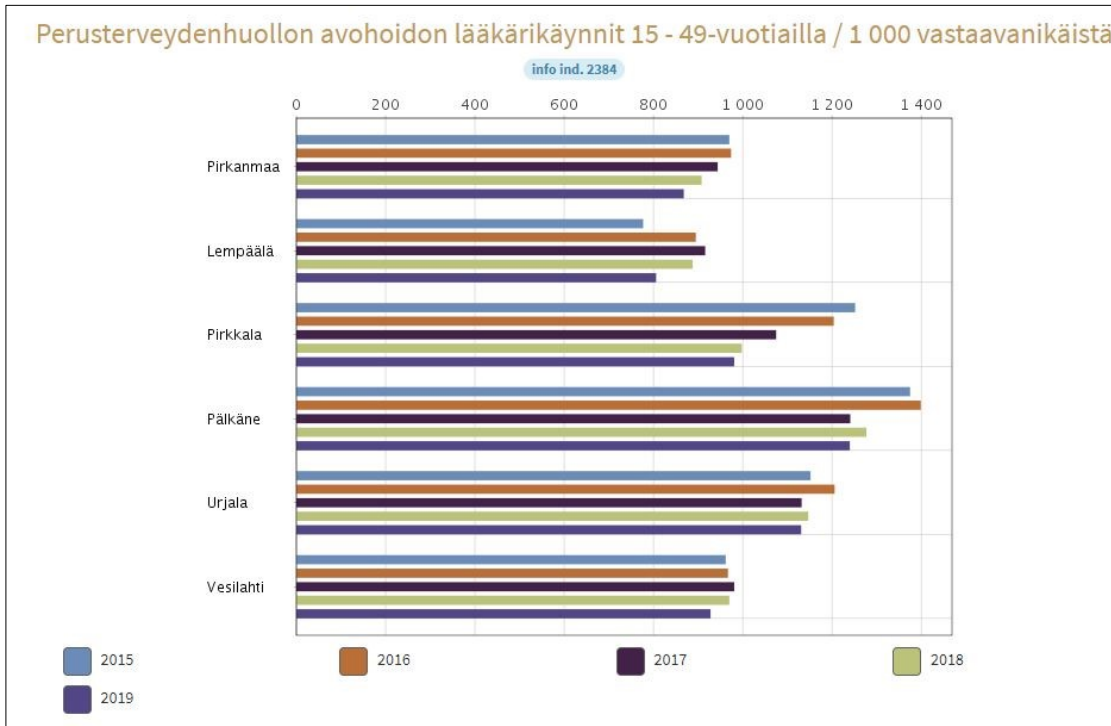
ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä. Kukin muuttujista on suhteutettu erikseen maan väestön keskiarvoon, jota merkitään luvulla 100. Lopullinen indeksi on kolmen osaindeksin keskiarvo.

Neuvolatoimintaa säätelevän asetuksen mukaan neuvolassa järjestetään alle kouluikäisille vähintään 15 määräaikaistarkastusta, joista viisi tekee lääkäri yhdessä terveydenhoitajan kanssa. Terveydenhoitaja tekee kotikäynnin ennen ja jälkeen synnytyksen. Lisäksi vanhempia tuetaan vanhempainryhmien avulla.

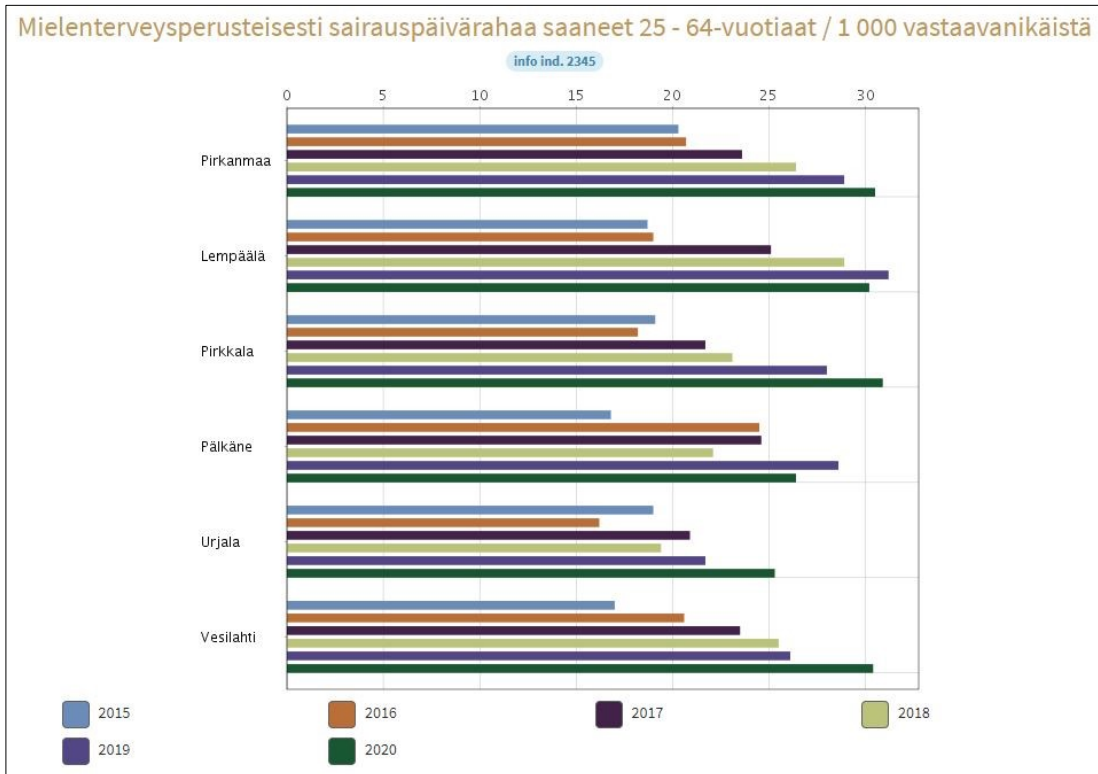

Indikaattori ilmaisee perusterveydenhuollon avohoidon kaikkien lääkärikäyntien osuuden tuhatta asukasta kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa.

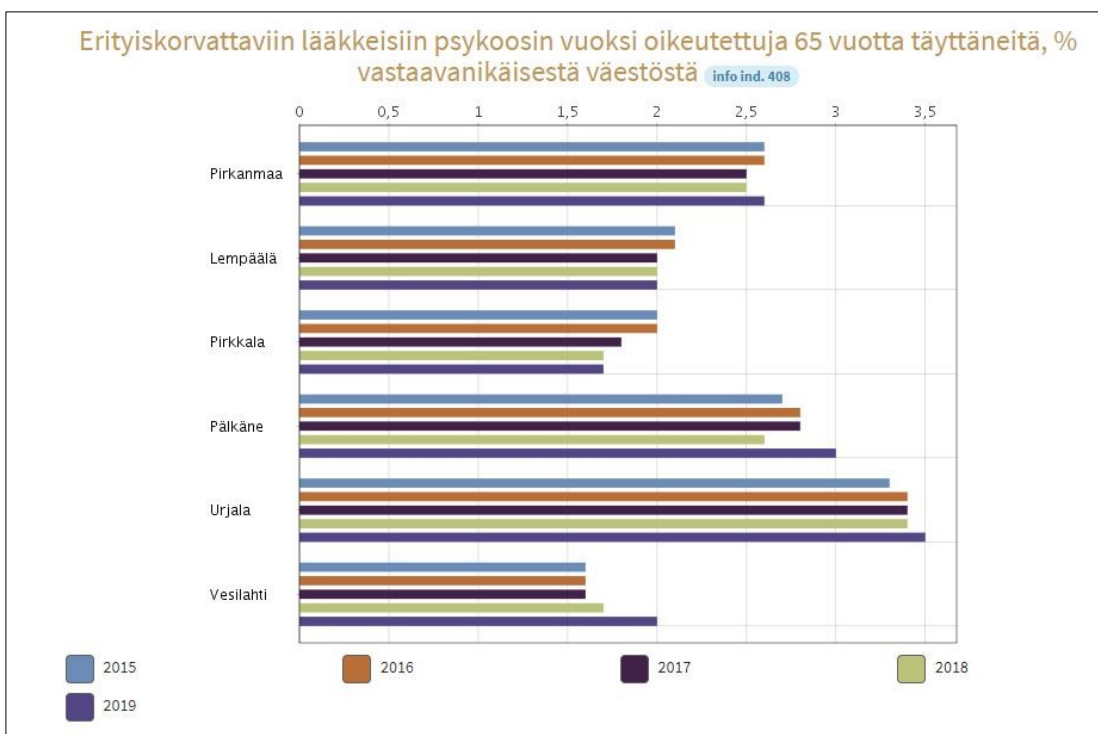

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit sisältävät lääkärikäynnit terveyskeskusten äitiysneuvolassa, lastenneuvolassa, perhesuunnitteluneuvolassa, kouluterveydenhuollossa, opiskelijaterveydenhuollossa, työterveyshuollossa sekä kotisairaanhoido- ja mielenterveyskäynnit

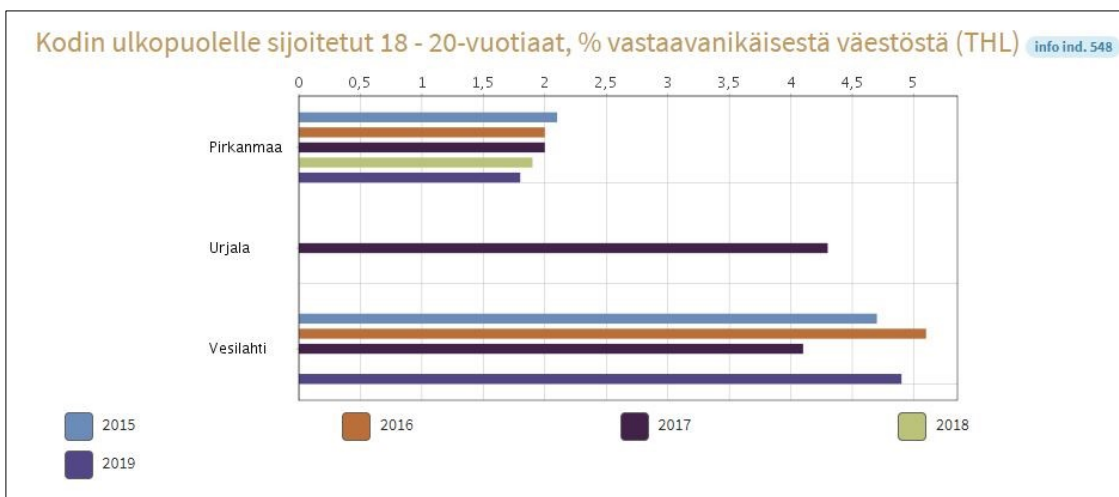
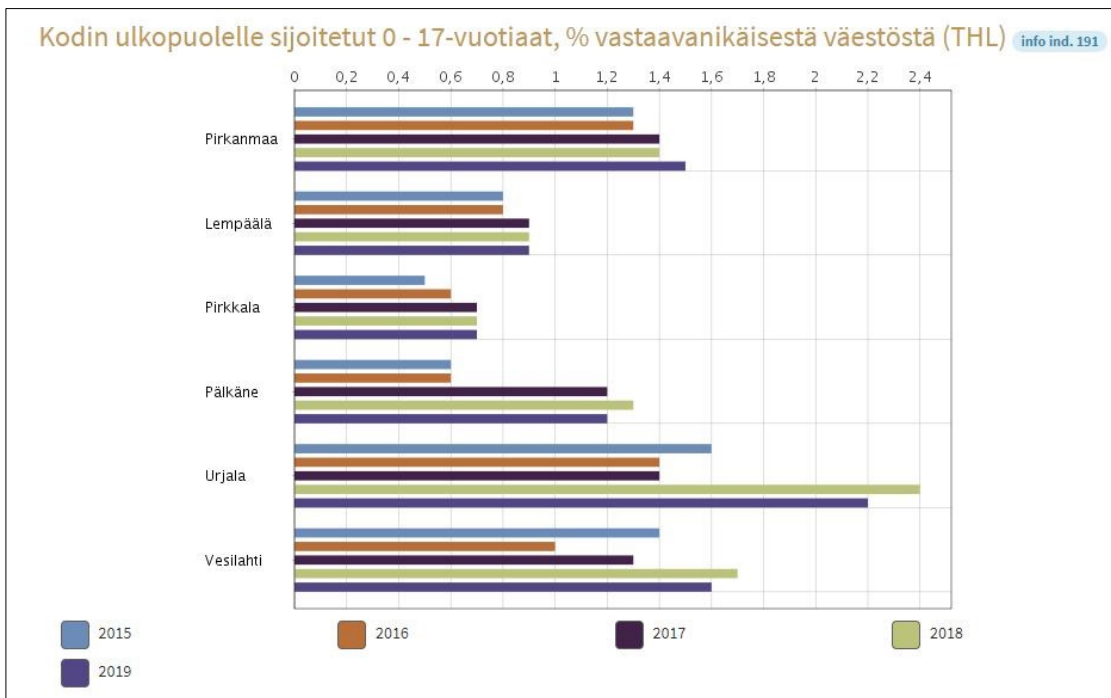
ja muut avohoitokäynnit (erilaiset vastaanottokäynnit, terveystarkastus- ja seulontakäynnit sekä käynnit, jotka liittyvät terveydentilan selvittämiseen, esim. lääkärintodistukset).

Vesilahdessa on paljon mielenterveysperustaisesti sairauspäivärahaa saaneita kuntalaisia. Luku on koko maan vastaavaa lukua korkeampi, mutta vertailukuntiin nähden samalla tasolla.

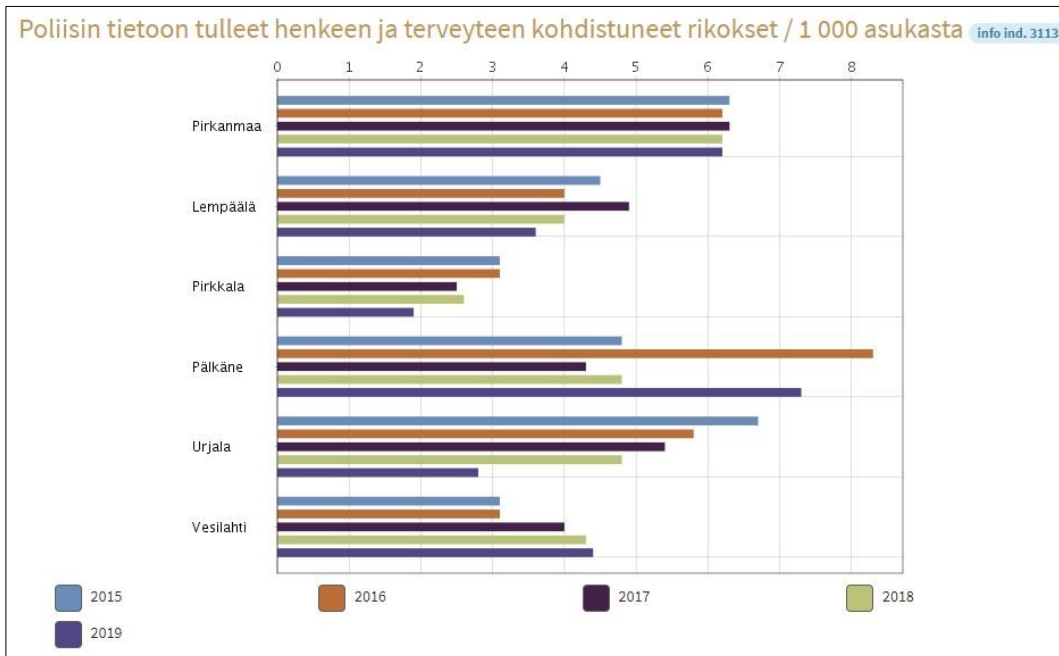
Indikaattori ilmaisee erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä vuoden lopussa. Mukana ovat erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutetut, jotka saavat korvausta Kelan lääkekorvausnumerolla 112 (vaikeat psykoosit ja muut vaikeat mielenterveyden häiriöt) ja/tai korvausnumerolla 188 (vaikeahoitoinen psykoosi). Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä.

THL kerää vuosittain kunnilta tiedot lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olevista sekä kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista ja nuorista. Luku sisältää kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut sekä jälkihuollon sijoituksena olevat nuoret. Avohuollon tukitoimien piirissä olevista lapsista ja nuorista kerätään vain lukumäärätietoja.

Vaikka luvuissa on välillä suurtakin vuosittaista vaihtelua, on nähtävillä silti hiukan nousujohteinen trendi.

Lasten ja nuorten perheneuvola, kotipalvelu, perhetyö, psykologit, psykiatrinen sairaanhoitaja, koulukuraattori sekä etsivä nuorisotyö tukevat ennaltaehkäisevästi lasten ja nuorten kehitystä sekä vanhempia heidän kasvatustehtävässään.

Vesilahti on edelleen keskimääräisesti Suomen turvallisimpia kuntia, vaikkakin poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset tuhatta asukasta kohden ovat olleet kasvussa. Luku on kuitenkin edelleen maan keskiarvoa alhaisempi. Vertailukuntoon nähden luku on korkea ja nouseva, sillä vertailukunnista vain Pälkäneellä luku on ollut Vesilahden tavoin nousussa.

YHTEENVETO – YLEISTÄ

Vesilahdessa on paljon mielenterveysperustaisesti sairauspäivärahaa saaneita kuntalaisia. Luku on koko maan vastaavaa lukua korkeampi, mutta vertailukuntiin nähden samalla tasolla.

Avohuollon mielenterveyspalveluissa toimii koko ajan ammattitaitoinen tiimi. Lasten ja nuorten kanssa työskentelevät ovat vahvistaneet yhteistyötä mm. säännöllisillä moniammatillisilla verkostotapaamisilla. Avohuollon mielenterveyspalvelut tarjoavat mielenterveyskuntoutujille tehostettua palveluasumista (erilaisia yksilöllisiä ratkaisuja, ostopalvelua) ja kuntouttavaa ryhmätoimintaa Lempäälän Ehtookodon Kunnarissa. Lisäksi on pyritty kehittämään sosiaali- ja terveystoimen välistä yhteistyötä avohuollon mielenterveyspalvelujen järjestämiseksi. Kasvavat mielenterveyshaitat ovat valtakunnallisestikin esiin nouseva haaste, eikä Vesilahti ole tässä tilastossa poikkeus. Mielenterveyden haittojen ehkäisyyn onkin kasvava tarve.

Lasten ja nuorten perheneuvola, kotipalvelu, perhetyö, psykologit, psykiatrinen sairaanhoitaja, koulukuraattori, etsivä nuorisotyö tukevat ennaltaehkäisevästi lasten ja nuorten kehitystä sekä vanhempia heidän kasvatustehtävässään.

Vesilahti on edelleen keskimääräisesti Suomen turvallisimpia kuntia, vaikkakin poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset tuhatta asukasta kohden ovat olleet kasvussa. Luku on kuitenkin edelleen maan keskiarvoa alhaisempi.

3. PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOTEUMAN ARVIOINTI

Valtuustokaudelle 2017 - 2021 laaditussa hyvinvointisuunnitelmassa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä varten tehdyt johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset on tiivistetty seuraavasti:

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Vahvuudet: 1-5-vuotiaista suuri osa osallistui valtuustokauden alkaessa kunnalliseen varhaiskasvatukseen ja määrä on jatkanut nousuaan läpi koko valtuustokauden.

Varhaiskasvatuksessa panostettiin arkiliikunnan lisäämiseen. Lasten ja nuorten harrastamisen ja vapaa-ajan palveluiden sekä osallisuuden kehittämiseen ollaan ryhdytty panostamaan vahvasti.

Kehittämishaasteena: Vesilahtelaiset 4-5-luokkalaisten kouluinnostuneisuus sekä elämään tyytyväisyys ovat laskeneet valtuustokauden aikana. Myös sekä 4-5 -luokkalaisten että 8-9 -luokkalaisten liikkuminen on vähentynyt ja yksinäisyyden tunteet ovat lisääntyneet.

Yhteistyön kehittäminen laajasti lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa, jossa osallisena sosiaali-, terveys- ja opetustoimi sekä erilaiset lapsi- ja perhetyötä tekevät järjestöt, yhteisöt ja seurakunta.

Nuoret ja nuoret aikuiset:

Vahvuudet: Nuorten osuus (alle 29-vuotiaita) oli valtuustokauden alkaessa 34 % kunnan väestöstä. Luku on pysynyt valtuustokauden aikana lähes samana. Nuorisotyössä painopisteet olivat kasvatuksellisuus, aktiivinen kansalaisuus, ennaltaehkäisevä työ ja yhdenvertaisuus. Vesilahdessa toimii aktiivinen Nuorisovaltuusto. Nuorisotakuun toteutumiseen tähtääviä työmuotoja ovat olleet etsivä nuorisotyö, nuorten starttipajatoiminta sekä monialainen yhteistyö. Koulu yhteistyöhön sekä osallisuuteen ja vapaa-ajan mahdollisuuksiin ollaan ryhdytty panostamaan vahvasti. Ilman koulutusta jääneiden nuorien määrä on saatu käännettyä laskuun.

Kehittämiskohteet: Etsivän nuorisotyön ja ohjaus- ja palveluverkoston jatkumo sekä päättäjien ja nuorten välisen yhteistyön lisääminen. Pääteisiin liittyvän työn kehittäminen.

Työikäiset:

Vahvuudet: Vesilahdessa on vakituinen työllisyyskoordinaattorin virka. Huomio on kiinnitetty vaikeasti työllistyviin kuntalaisiin. Kuntouttavaa työtoimintaa on lisätty kunnan eri toimialoilla, yhdistyksissä ja seurakunnassa työmarkkinatuen ja toimeentulotukimenojen kasvun hillitsemiseksi.

Kehittämiskohteet: Kuntouttavan työtoiminnan edelleen kehittäminen, syrjäytymisen ehkäisy. Terveellisten elintapojen lisääminen ja tukeminen.

Ikäihmiset:

Vahvuudet: Aktiivinen senioritoiminta, ikääntyneiden asumis- ja hoivapalveluissa lisättiin toimintakykyä ylläpitävää liikuntaa ja erilaista kulttuuritoimintaa. Ikäihmisten osallistumista oman

hoidon suunnitteluun on lisätty.

Kehittämiskohteet: Senioritoiminta, KulttuuriLuotsi-toiminta

Näiden johtopäätösten ja toimenpide-ehdotusten pohjalta nimettiin hyvinvoinnin edistämisen pitkän aikavälin painopisteet valtuustokaudelle 2017 - 2021, jotka olivat 1) vaikeasti työllistyvien aktivointi, 2) Hyvinvoinnin edistäminen ja 3) henkisen hyvinvoinnin edistäminen. Kullekin painopistealueelle määritettiin toimenpiteet, vastuutaho sekä resurssit. Toteutumista arvioitiin vuosittain.

Vaikeasti työllistyvien kohdalla sekä muussa työllisyystoiminnassa ollaan saatu ennen koronapandemian alkamista varsin hyvin tuloksia, joten työtä ja panostuksia kannattaa jatkaa edelleen. Sen sijaan hyvinvoinnin edistämässä esimerkiksi terveellisten elämäntapojen avulla, kuten riittävä liikunta, lepo ja ravitsemus sekä päihteiden käyttö, on runsaasti tehtävää ja näihin haasteisiin onkin ryhdytty vastaamaan merkittävin kehittämistoimin erityisesti lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Henkinen hyvinvointi on Vesilahdessa edelleen haaste, johon vaaditaan vahvoja toimenpiteitä myös tulevaisuudessa. Haasteet näkyvät indikaattoritiedoissa kaikkien ikäryhmien osalta.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Talous ja elinvoima:

Talouden tasapainottamisohjelma tehty vuonna 2019. Taloustilanne ollut vuonna 2020 parempaan päin, mutta haasteita ja epävarmuutta on edelleen olemassa ja tasapainotustoimet jatkuvat. Tonttimyynnissä ja -vuokrauksessa on vuoden 2020-2021 aikana ollut hyvä noususuhdanne, jonka lisäksi asumisen monimuotoisuuden edistäminen on onnistunut muun muassa palvelukeskusalueen kehittämisen sekä kaavoituksen myötä.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet:

Lapsiperheet tarvitsevat jatkuvasti enemmän tukea hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja verkostoitumiseen. Vuonna 2020 kunnan varhaiskasvatuksessa on pilotoitu perheohjaajan toimintoja. Perheohjaajan toiminta on koettu hyväksi ja tarpeelliseksi linkiksi perheiden, varhaiskasvatuksen henkilöstön ja sotepalveluiden välillä.

Kouluikäisillä hyvinvoinnin mittareista jo ennen koronapandemiaa muun muassa kouluviihtyisyys ja kouluinnokkuus ovat pudonneet. Lisäksi muun muassa liikunnan määrät ovat vähentyneet ja yksinäisyyden kokemukset lisääntyneet, joten terveellisten elintapojen edistämiseksi on tarve. Valtakunnallisten arvioiden mukaan tulokset tulevat heikentymään entisestään koronatilan myötä, joten haasteisiin on tartuttava ja panostettava välittömästi. Koronatilanne heikentää entisestään myös mielen hyvinvointia mittaavia tilastoja. Mielenterveyden heijastuvat niin yksilöiden kuin perheiden jaksamiseen.

Nuoret ja nuoret aikuiset:

Terveellisten elämäntapojen sekä mielenterveyden edistämisen eteen on tehtävä työtä. Myös kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten määrä on suuri ja kasvava. Näihin onkin ryhdytty

reagoimaan sekä kohderyhmässä että nuoremmissa ikäluokissa muun muassa perheiden tukea ja koulunuorisotyötä vahvistamalla sekä Vesilahden mallin toiminnoilla.

Työikäiset:

Vaikeasti työllistyvien kohdalla sekä muussa työllisyystoiminnassa ollaan saatu ennen koronapandemian alkamista varsin hyvin tuloksia, joten työtä ja panostuksia kannattaa jatkaa edelleen. Koronapandemian jälkeinen tilanne haastaa toimintaa.

Ikäihmiset:

Vesilahdessa kannustetaan ikäihmisiä kotona asumiseen ja kotona asuvien ikäihmisten määrä onkin ollut pienessä kasvussa. Aktiivista toimintaa on tarjolla runsaasti.

Yleistä:

Valtuustokauden aikana ei ole seurattu nuoria lukuun ottamatta päihteiden käyttöön liittyviä indikaattoreita, joten näiden tietojen hyödyntäminen tulevaisuudessa olisi tärkeää ja hyödyllistä, päihteiden käyttö saattaa olla jonkinlaisessa roolissa myös useissa mielenterveyden tilastoissa.

Mielenterveyden tilanne on myös Vesilahdessa edelleen haastava ja tilanteen parantamiseksi tulevaisuudessa on pohdittava vaihtoehtoja. Myös terveellisten elämäntapojen edistäminen sekä matalan kynnyksen ennaltaehkäisevien toimintojen kehittäminen vaativat tekoja. Matalan kynnyksen ennaltaehkäisevien palveluiden lisäksi kynnystä palveluiden piiriin olisi kyettävä madaltamaan, jotta toimintojen tehoa sekä lopputulosta voitaisiin parantaa. Nämä tekijät näkyisivät myös tilastoissa esimerkiksi vähäisempinä sotepalveluiden käyttömäärinä.